

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^e JAARGANG

WOENSDAG 23 JUNI 1937

No. 1121

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Liefstinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

	Blz.
HET VOORONTWERP LANDBOUWORDENINGSWET 1937 door Jan Schillhuis	464
De toekomstige ontwikkeling van onze zuivelpositie door J. Buter	466
Internationale unificatie van het zeerecht door Mr. H. E. Scheffer	468
Over rentabiliteitsschommelingen in de varkenshouderij door Ir. S. H. de Jong	470
De Rijksmiddelen over Mei 1937	472
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Een nieuwe financiële crisis in Frankrijk door Dr. H. Weichmann	473
AANTEKENINGEN:	
De Japansche kleinindustrie II (Slot)	475
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	477
MAANDLIJFERS:	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen	477
Emissies in Mei 1937	478
ONTVANGEN BOEKEN	478
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	480—481
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	479, 482

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Op de contante wisselmarkt was in de week onder verslag uitermate weinig beweging, dank zij de activiteit der verschillende Egalisatiefondsen, waarvan voornamelijk het Fransche zwaar heeft moeten intervenieeren om een koersinzinking te vermijden. Meer en meer wint de overtuiging veld, dat het onmogelijk zal zijn een verdere daling van den Franc te vermijden. De financiële politiek van de Regeering Blum moest op den duur daartoe onvermijdelijk leiden. Maar ook, wanneer een nieuwe Regeering aan het bewind komt, is het allerminst uitgesloten, dat tot verdere devaluatie wordt overgegaan, opdat eenzijdig de schatkist in de meest dringende financieringsbehoefte kan voorzien door de boekwinst op den goudvoorraad, en anderzijds de last van de enorme staatschuld reëel verlaagd wordt. Zoowel vóór als na den val van het kabinet Blum bleek uit het omvangrijke termijndisagio voor Francs, dat men de toekomst voor het Fransche betaalmiddel ongunstig inzag. Het disagio voor drie-maandsfrancs steeg tot 45 à 50 cts., hetgeen dus op 30 à 35 cts. beneden het minimumpeil, waartoe volgens de devaluatiewetten de koers mag dalen, uitkomt. De situatie op de wisselmarkt was aanleiding tot verscherpte bepalingen voor de Fransche banken inzake het verlenen van voorschotten aan buitenlanders en disconteeren van handelspapier, welke laatste operaties beperkt werden tot het strikt bankabele papier, waaraan een handels-transactie met Frankrijk ten grondslag ligt. Het verhoogde disconto is bovendien onmiddellijk effectief geworden, zooals overigens in Frankrijk te doen gebruikelijk is. Tenzij het mogelijk mocht blijken een Regeering te vormen, die de financiën van het land op werkelijk conservatieve wijze wil saneeren, en bovendien daartoe den steun van de volksvertegenwoordiging, al dan niet na nieuwe verkiezingen, kan krijgen, zal de onzekerheid rondom den Franc nog lang kunnen voortduren.

Pond en Dollar toonden in de verslagweek weinig beweging. Het goudvraagstuk is weer even op den achtergrond gekomen, het disagio ten aanzien van de Dollarpariteit is teruggelopen, en de arbitrage krijgt weer wat meer moed. Volledigheidshalve moet in dit verband nog melding worden gemaakt van de opheffing hier te lande van het goudembargo. Deze maatregel, destijds accessoir aan het verlaten van den gouden standaard, heeft sedert den beginne geen nut gehad, en er was reeds lang geen enkele aanleiding meer om niet tot opheffing te besluiten. De directe consequentie is geweest een aanpassing van den binnenlandschen goudprijs aan den wereldprijs, beneden welken hij nog steeds een klein disagio toonde.

De beleggingsmarkt blijft gunstig gestemd, en de conversie-stroom begint weer groteren omvang aan te nemen, terwijl de koersen waartegen uitgegeven wordt eerder stijgend zijn. Alle emissies kunnen zich in een groot succes verheugen. Het 3½ pCt.-type wordt algemeen aanvaard, en verdere daling van de rente wordt niet uitgesloten geacht, wellicht mede in verband met „disharding” van goud.

HET VOORONTWERP LANDBOUW- ORDENINGSWET 1937.

Dat de publicatie van dit voorontwerp met de daarbij behorende Memorie van Toelichting een goede maatregel is geweest, blijkt reeds uit de groote belangstelling, welke deze stukken hebben gewekt. In tijdschriften, adressen aan den Minister van Landbouw en Visscherij en op andere wijze zijn reeds verscheiden meeningsuitingen over het voorontwerp bekend geworden en ongetwijfeld zullen er nog meer volgen. Tot dusverre heeft men zich vrijwel uitsluitend in afkeurenden zin uitgelaten, zoowel uit agrarischen als uit commercieelen kring. Juist ook uit die algemeen blijkende afkeuring is het nut van de publicatie van het voorontwerp duidelijk gebleken. De kans is daardoor namelijk ongetwijfeld toegenomen, dat een wetsontwerp tot regeling van het toekomstige landbouwbeleid der Regeering, dat eventueel de Tweede Kamer zal bereiken, er anders zal uitzien dan dit voorontwerp. Een ernstig gevaar voor ons economisch bestel kan daarmee zijn afgewend.

Tot de uitingen in afkeurenden zin over het voorontwerp valt het artikel van Ir. M. B. Smits te rekenen, dat verschenen is in het nummer van E.-S.B. van 19 Mei. In dat artikel werd het voorontwerp echter uitsluitend van uit agrarisch oogpunt bekeken en een beschouwing over het voorontwerp Landbouwordeningswet is niet volledig, wanneer daarin niet de invloed wordt betrokken, welke een wet van die samenstelling hebben zou op handel en industrie. Voor tal van onderdeelen der niet agrarische bedrijfstakken is het ontwerp namelijk van zeer groot gewicht. Het wordt weliswaar aangediend als een regeling tot het verkrijgen van ordening in den landbouw, doch zijn ware beteekenis is een geheel andere. Zooals Ir. Smits in zijn beschouwing opmerkte, valt er in de bodemcultuur heel wat te ordenen en hij gaf daarvan verschillende voorbeelden. Nu loopen de meeningen over hetgeen onder ordening valt te verstaan nog altijd sterk uiteen evenals over den vorm van ordening, welke als de juiste behoort te worden nagestreefd. Vrij algemeen wordt echter aangenomen, dat ordening in het bedrijfsleven het samenstellen van regelingen is, welke ten doel hebben, het gezamenlijk belang te bevorderen van hen, die in een bepaalden bedrijfstak werkzaam zijn (bedrijfsgenooten). Of nu die regelingen moeten opkomen uit den bedrijfstak zelf, dan wel of de regelingen door de overheid aan den bedrijfstak dienen te worden opgelegd, kan hier in het midden worden gelaten. Het voorontwerp Landbouwordeningswet en zijn Toelichting gebruiken nu wel telkens het woord „bedrijfsgenooten” en wekken daarmee evenals in den naam van het ontwerp en door het telkens spreken over ordening in de algemeene beschouwingen der Memorie van Toelichting den indruk, dat wij hier inderdaad te maken hebben met een geval van ordening in een belangrijken bedrijfstak, doch die indruk is onjuist. Dit wordt duidelijk, wanneer men zich bewust wordt, dat het woord „bedrijfsgenooten” voortdurend in een oneigenlijken zin gebezigd wordt.

Wanneer er sprake is van ordening in den landbouw, dan zijn de bedrijfsgenooten, te wier behoeve en in wier gezamenlijk belang bepaalde regelingen ontworpen worden, waaraan zij allen zich te houden hebben, natuurlijk slechts diegenen, die in den landbouw werkzaam zijn. Geheel iets anders echter wordt in dit voorontwerp onder bedrijfsgenooten verstaan. Daarin worden tot bedrijfsgenooten gepromoveerd al diegenen, die de artikelen, welke de Regeering onder „landbouwproducten” wenscht te verstaan, produceeren, verwerken, bewerken, koopen, verkoopen, uitvoeren, invoeren, slachten en nog veel meer, alles te vinden in art. 2 van het voorontwerp. Is het nu de bedoeling, al die landbouwers (waaronder te verstaan akkerbouwers, veehouders, tuinders, enz.), handelaars van allerlei slag, industrieelen, middenstanders,

enz. als één groep met gelijkgerichte belangen te beschouwen en te behandelen, hoever hún belangen in werkelijkheid ook uiteenloopen en dan regelingen te ontwerpen, welke van al die lieden gezamenlijk de belangen bevorderen? Die vraag is allerminst onredelijk, want alleen wanneer zij bevestigend beantwoord kon worden, zouden wij, nu het voorontwerp alle genoemde boeren, tuinders, handelaars, industrieelen en andere nijveren tot elkaars bedrijfsgenooten wenscht te maken, die zich aan eenzelfde stel regelen moeten houden, kunnen spreken van ordening.

Natuurlijk is het antwoord op de vraag echter ontkennend. Het woord „bedrijfsgenooten” is hier volkomen verkeerd gebruikt en van „ordering” in den zin, welchen men daaraan algemeen hecht, is hier geen sprake. De bedoeling is slechts, dat maatregelen worden genomen ten behoeve van de verschillende onderdeelen van den landbouw. Men is zich bewust, dat die maatregelen dikwijls voor handel en industrie nadeelig, hinderlijk en onaangenaam zullen zijn en ten einde nu reeds dadelijk een verzet van die zijde te voorkomen, worden handelaars en industrieelen, die het ongeluk hebben, zich ook maar in de verte wel eens te moeten bemoeien met een landbouwproduct, samengebracht onder het begrip „bedrijfsgenooten”. Zij hebben zich dan te schikken in alles, wat onder het regime der landbouwordeningswet over hen beslist wordt en vallen met die promotie tot bedrijfsgenooten onder de jurisdictie der speciale rechtspraak, welke op het geweldige terrein, dat door de wet bestreken wordt, den scepter zwaait met uitsluiting van den gewonen rechter.

Er zijn hier dus twee soorten van bedrijfsgenooten. Tot de eerste rubriek behooren degenen, die geacht worden van de wet te zullen profiteeren en de tweede rubriek wordt gevormd door hen, die geacht worden er nadeel van te ondervinden ten behoeve van de bevoorreedden.

Dat de eerste rubriek het allerminst met het voorontwerp eens is en er dus blijkbaar weinig profijt van verwacht, volgt uit uitingen als van Ir. Smits en verschillende anderen. Deze zijde van het vraagstuk kan echter ditmaal onbesproken blijven. Hier valt er in de eerste plaats op te wijzen, dat het met die verdeling in bedrijfsgenooten van den eersten en van den tweeden rang inderdaad ernst is. Uit het voorontwerp blijkt namelijk, dat de regelingen, welke op grond der wet genomen zouden worden, zullen worden samengesteld en uitgevoerd door lichamen, die bestaan uit vertegenwoordigers van landbouworganisaties. Weliswaar verrichten zij hun werk onder het toezicht der Regeering, waarbij de Minister zich zooveel rechten voorbehoudt, dat de onafhankelijkheid der zoeven genoemde lichamen vrijwel een illusie wordt, maar een der grondslagen van het plan is dan toch maar, dat de den landbouw vertegenwoordigende lichamen de regelingen zullen maken en toepassen. Die regelingen nu betreffen niet slechts zuivere landbouwaangelegenheden, maar zeer uitvoerig bepaalt het voorontwerp, dat zij tevens voorschriften kunnen bevatten, waarin op het nauwkeurigst voorgeschreven wordt, wat een handelaar (importeur, exporteur, binnenlandsch handelaar) en industrieel, in wiens bedrijf landbouwproducten te pas komen, al of niet doen mag of moet. Van die industriele bedrijfstakken, waarvan men zich misschien niet dadelijk bewust mocht zijn, dat zij onder deze omschrijving vallen, mogen bijv. worden genoemd stijfselfabrieken, de fabricage van spiritus en gist, cartonnage-fabrieken (plantaardige kleefstoffen!) oliefabrieken, brouwerijen. De meer voor de hand liggende als bakkerijen, slagerijen, enz. behoeven hier niet te worden opsomd. En al die bedrijven hebben zich volgens de in het voorontwerp belichaamde plannen te richten naar de voorschriften van de zoeven genoemde lichamen, welke veelal de factoren betreffen, die zelfs het voortbestaan dier bedrijven beheerschen. En met

zekerheid mag men aannemen, dat dit zeer dikwijls ernstige benadeeling der tot bedrijfsgenooten gepromoveerde bedrijven zal beteekenen. Zij zijn dus met recht de bedrijfsgenooten van den tweeden rang, want wat er voorgeschreven wordt, heeft nooit het doel, hun belangen te bevorderen, doch brengt dikwijls hun benadeeling met zich.

Dat deze laatste bewering juist is, hebben wij geleerd uit de met de landbouwcrisismaatregelen opgedane ervaringen. Men heeft zich echter, zij het veelal met weinig enthousiasme, in die maatregelen geschikt, omdat het daarbij ging om crisismaatregelen, welke dus van tijdelijken aard zouden zijn en die een onzer waardevolste bronnen van welvaart moesten behoeden voor den ondergang, waarmee zij in die abnormale en buitengewone tijden werd bedreigd. Voor het nastreven van dat doel waren offers vereischt, welke o.m. bestonden in het aanvaarden van voorschriften, welke nadeelig waren voor handel en industrie. Veelal was zulke benadeeling onvermijdelijk, wilde men met de maatregelen ten behoeve van den landbouw inderdaad iets bereiken. En voor het geval, dat zij niet als onvermijdelijk konden worden aangemerkt, behoefde men zich niet te bepalen tot verzet bij de Regeering; doch kon daarop tevens worden gewezen door de vertegenwoordigers van handel en industrie, die met dat doel een plaats gekregen hadden in een aantal der crisis-organisaties. Volgens het voorontwerp zullen uit de nieuwe organen laatstgenoemde vertegenwoordigers verdwijnen, met uitzondering van een enkelen, die dan staat tegenover talloze vertegenwoordigers uit de agrarische bedrijfstakken. Slechts kan de Minister het aantal van de vertegenwoordigers van handel en industrie verhoogen. Het voorontwerp gaat echter uit van het enkele commercieele en industriele lid.

Zooeven werd reeds verwezen naar de ervaringen, die wij met de nu geldende landbouw-crisis-maatregelen hebben opgedaan. Die ervaring kan ons hier inderdaad van nut zijn omdat, zooals ook Ir. Smits reeds opmerkte, het voorontwerp Landbouwordeningswet vrijwel niets anders is dan het permanent maken van het nu geldende systeem. Een der voornaamste veranderingen bestaat hierin, dat de reeds zeer geringe medezeggenschap van handel en industrie, welke hun in het bestaande landbouwcrisisbeleid op langdurig aandringen is toegestaan, vrijwel tot nul wordt gereduceerd.

Het onbevredigende van dit voorontwerp ligt dus in de eerste plaats daarin, dat geheel in strijd met hetgeen men verwachten mocht als gevolg van het herstel, dat ook op het gebied der agrarische bedrijfstakken reeds flinke vorderingen heeft gemaakt en in strijd met den geheelen loop der dingen op economisch en handelspolitiek gebied in de wereld, het landbouwcrisisbeleid onder een anderen naam doch overigens vrijwel geheel ongewijzigd gehandhaafd zal worden, doch nu onafhankelijk van het bestaan van abnormale omstandigheden en dus als landbouwbeleid voor alle tijden.

In strijd zou dat ook zijn met hetgeen bijv. Minister Colijn meer dan eens heeft verklaard over de noodzakelijkheid, dat, nu de economische hemel wat gaat oplakken, het bedrijfsleven geleidelijk wordt bevrijd uit de banden, waarin het in deze crisisjaren is geraakt. Reeds was in dezen geest gehandeld door het opheffen of verzachten sedert den nazomer van 1936 van een aantal landbouwcrisismaatregelen, naarmate de depreciatie van den Gulden en de ontwikkeling van het economisch herstel dit mogelijk maakten. Het voorontwerp wil nu echter het geheele landbouwcrisisapparaat, dat immers juist met den reeds begonnen afbouw der landbouwcrisismaatregelen eveneens geleidelijk in omvang kon verminderen, tot een permanente instelling maken. Alle landbouw-crisisorganen vindt men in het voorontwerp onder nauwelijks veranderde benamingen terug.

Zeer teleurstellend is reeds uit dezen hoofde de

mentaliteit, die uit het voorontwerp blijkt. Voor die teleurstelling bestaat echter ook nog een andere reden. De landbouwcrisismaatregelen hebben bijgedragen tot het ontstaan van de algemeen zoozeer betreurde tegenstelling tusschen de stad en het platteland. Niet het streven om den landbouw in stand te houden heeft dat gedaan en ook niet het feit, dat dit streven onvermijdelijk zekere offers van andere bevolkingsgroepen met zich bracht. Wel wordt het ontstaan en de verdere ontwikkeling der tegenstelling echter bevorderd door het ontbreken van de mogelijkheid voor het niet-agrarische bedrijfsleven om mee te praten over de opstelling en wijze van uitvoering over die ten behoeve van den landbouw genomen maatregelen, welke handel en industrie in sterke mate raken. Hoe nuttig die medezeggenschap kan werken, valt te constateeren in sommige onderdeelen van het landbouwcrisisbeleid, waar zij tot zekere hoogte bestaat en zich een sfeer van wederzijdsch begrip voor elkaars belangen begon te ontwikkelen. Aan die ontwikkeling zou echter het voorontwerp een einde maken, want voor de hier bedoelde samenwerking laat het zoo goed als geen plaats. Noch het voorontwerp zelf, noch de Memorie van Toelichting spreken daar althans met meer dan een enkel woord over en zeker wijden zij er veel minder aandacht aan dan zelfs het rapport der commissie-Van Loon, dat toch op dit punt allerminst toeschietelijk kon worden genoemd.

Naast het gebrek aan erkenning van de ware beteekenis van het beginnend economisch herstel is het zeer teleurstellend, dat het voorontwerp zoo weinig begrip verraaft voor de waarde van de samenwerking tusschen den landbouw en de niet-agrarische bedrijfstakken en integendeel juist de gedachte wekt aan burgers (hier bedrijfsgenooten genoemd) van den eersten en den tweeden rang.

En dan is er nog een andere der grondslagen van het voorontwerp, dat vermelding verdient, al zal daarop in dit bestek niet diep worden ingegaan. In de Memorie van Toelichting wordt namelijk verwezen naar enkele opmerkingen van den Minister van Landbouw en Visscherij bij de behandeling in de Tweede Kamer van hoofdstuk IX der Rijksbegroting en van de begroting van het Landbouwcrisisfonds, beide over 1937. De Minister wees er toen op, dat er zich in de wereldhuishouding zoo groote wijzigingen hebben voltrokken, dat de handel niet meer als vroeger zijn taak kan vervullen en daarvoor dus iets anders in de plaats moet komen. Dat andere zou nu in de Landbouwordeningswet worden geleverd door het ingrijpen der daar te vormen organen (welke geheel dezelfde zijn als de tegenwoordige crisisorganen) in onzen internationalen handel. Het is niet moeilijk om aan te toonen, dat wijzigingen, die den handel uitschakelen, in de wereldhuishouding voornog niet zijn ingetreden, al zijn er bepaalde landen (waarbij ik Rusland niet op het oog heb), die wel in die richting streven. Als men echter zijn aandacht niet uitsluitend op die landen gericht houdt, ziet men, dat van een door de omstandigheden noodig geworden uitschakeling van den handel en overneming van zijn taak door landbouwcrisisorganen (maar dan zonder het woord „crisis”) in het internationale ruilverkeer geen sprake is. Die grondslag voor het voorontwerp is uitermate zwak. Voor ons land is dat gelukkig, want onze handel en onze internationaal georiënteerde industrie vormen nog steeds, meer dan in vrijwel ieder ander land ter wereld, zeer gewichtige bronnen van welvaart. Als die bedreigd werden, zouden wij ons daartegen uit alle macht dienen te verzetten met het oog op het groote algemeene belang, dat aan haar behoud verbonden is. Het voorontwerp Landbouwordeningswet doet echter blijkens de op dit punt betrekking hebbende passage der Memorie van Toelichting het lijnrechte tegendeel. Het legt zich bij de zoogenaamde noodzaak van de uitschakeling van den handel in het internationale

ruilverkeer reeds neer, vóór zij ook maar in de verte dreigt.

Ik leg er tenslotte den nadruk op, dat dit voorontwerp van wet vooral daarom als onaanvaardbaar valt aan te merken, omdat het, ook wanneer er geen crisis meer zijn zou, die tot crisismaatregelen ten behoeve van den landbouw noopt, voortgaat met een aan banden leggen van zoowel de agrarische bedrijfstakken als handel en industrie, niet ter nastreving van een gezonde ordening doch volgens een methode, die niets anders is dan het permanent maken van wat in crisistijden gerechtvaardigd moge zijn geweest, doch zonder crisis geen bestaansgrond heeft en strijdig is met het welbegrepen algemeen belang.

JAN SCHILTHUIS.

DE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING VAN ONZE ZUIVELPOSITIE.

(Heroriëntering over de te voeren politiek.)

Inleiding.

De crisismaatregelen t.o.v. den landbouw hebben steeds een tijdelijk karakter gedragen. Zij vormen een noodverband, dat verwijderd kan worden, zoodra de in den landbouw geslagen wonden zijn geheeld en het gevaar voor een nieuwe infectie niet meer aanwezig is. Thans is men gelukkig zoover, dat voor enkele takken van den landbouw het noodverband kan worden verwijderd. Voor andere takken echter — en met name voor de veehouderij — is van het genezen zijn der wonden nog geen sprake, en al is ook hierin zekere verbetering te bespeuren, op een blijvende genezing kan binnen afzienbaren tijd niet worden gerekend. De boterprijs op de vrije exportmarkt, die als thermometer dienst kan doen voor den toestand van de zuivelpositie, is voor onze boter nog lager dan medio 1932, toen de steunmaatregelen voor de zuivel een aanvang namen. En evengoed als de prijs in 1932 te laag was, dan dat de zuivel het zonder bijzondere steunmaatregelen kon stellen, zoo goed is dit ook thans nog het geval.

Was ten tijde van het in werking treden der crisismaatregelen nog de hoop gevestigd op een toekomst, waarin de veehouderij weer op eigen beenen kon staan, thans moet men al zeer optimistisch zijn om een dergelijke ontwikkeling binnen afzienbaren tijd te durven verwachten. Al is er sinds voorgaande jaren een aanmerkelijke verbetering te constateeren, de wereldmarktprijs van de boter, die — terwijl wij dit schrijven — voor Nederlandsche boter ongeveer 75 cent per kg bedraagt, ligt thans nog zeker ongeveer 40 pCt. beneden de productiekosten, zoodat van het benaderen van een „normalen” toestand nog geen sprake is.

Met het oog hierop kan men dan ook wel aannemen, dat voor de zuivel, ook in verband met de aanmerkelijk lagere productiekosten van de op het Zuidelijk Halfrond geproduceerde boters, op blijvende maatregelen moet worden gerekend.

In dit artikel zullen wij onze aandacht wijden aan de vraag, in welke richting deze blijvende maatregelen zullen moeten gaan, om zooveel mogelijk toch te bevorderen, dat de zuivelproducten op den duur — ook zonder een ingewikkelde reeks van Overheidsmaatregelen — weer een loonenden prijs opbrengen.

Aangaande de *grootte der zuivelproductie* moet worden opgemerkt, dat deze een voortdurend stijgende *tendens* heeft. Gaat men nl. de productie na gedurende de na-oorlogsche periode, dan ziet men dat deze, behoudens één enkele uitzondering — nl. van 1930 op 1931, — van jaar op jaar gestegen is. Juist in de laatste jaren, waarin allerlei maatregelen werden genomen ter beperking, steeg de zuivelproductie sterker, dan sinds langen tijd het geval was. Deze stijging der zuivelproductie hangt nauw samen met de vleeschpositie. De inzinking op de vleeschmarkt had tengevolge, dat er minder koeien ter slachtbank gevoerd werden, met het gevolg, dat niettegenstaande

de pogingen den melkveestapel langs kunstmatigen weg te verminderen, het aantal koeien niet daalde. Anderdeels werd de stijging der melkproductie bevorderd door den drang der melkveehouders om zooveel mogelijk te produceeren, teneinde de bruto-inkomsten te vermeerderen. Vandaar, dat de melkveehouder over het algemeen afkeerig was van alle maatregelen, die een beperking der melkproductie tengevolge zouden kunnen hebben.

Ook al zou een belangrijke productiebeperking voor alle veehouders gezamenlijk voordeelig kunnen zijn, dan nog was het voor den individueelen veehouder van belang zooveel mogelijk te produceeren, om daardoor in de grootst mogelijke mate van de eventueele voordeelen van een productiebeperking te kunnen profiteren.

Over de vraag, in hoeverre een beperking der zuivelproductie de productiekosten per liter melk verhoogt of verlaagt, zijn de meeningen verdeeld. Na alles, wat er ook in dit blad over dit onderwerp gezegd is, zullen wij hier thans niet over uitweiden. Alleen wenschen wij er nog de aandacht op te vestigen, dat de belangrijke stijging van de melkproductie per koe, welke in de laatste jaren kon worden geconstateerd, gepaard ging met een belangrijke daling van het krachtvoerdersverbruik, een daling van de oppervlakte grasland en den verbouw van veevoerders, terwijl deze stijging slechts voor een zeer gering deel kan worden verklaard door de in de laatste jaren gewijzigde verhouding van het aantal jonge en oude koeien in den melkveestapel.

De stijging der melkproductie is gepaard gegaan met een rationalisatie en een intensivering van het veehoudersbedrijf en is derhalve mede het gevolg geweest van het beter uitbuiten van de mogelijkheden van het veehoudersbedrijf zelf. Ondanks de maatregelen der Regeering, die in een tegengestelde richting gingen, heeft de veehouder daadwerkelijk aangegeven, dat er nog een andere mogelijkheid was, welke ging in de richting van aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden. Was het inderdaad gelukt, de melkproductie langs kunstmatigen weg te verminderen, dan was de prikkel voor den veehouder om in deze richting te werken niet zoo sterk geweest.

Voorts is de stijging van de melkproductie per koe waarschijnlijk mede te danken aan de overneming van een groot aantal runderen door de Veehouderijcentrale, waarbij veel minderwaardige koeien met een lage productie van de hand werden gedaan. Hierdoor werd het peil van den melkveestapel opgevoerd en de gemiddelde productie per koe bevorderd niet alleen, maar tevens werden daardoor de *productiekosten* van de melk indirect gedrukt.

Uit dit alles is wel gebleken, dat het regelen der melkproductie, indien al gewenscht, practisch onuitvoerbaar is, en bovendien, dat de stijging der melkproductie niet zoo'n ongunstig verschijnsel is, als wel vaak is gedacht.

Men dient zich dan ook — tenzij zich zeer bijzondere onverwachte gebeurtenissen mochten voordoen — van het rechtstreeks beperken der melkproductie te onthouden. Tenslotte heeft elke maatregel, die ten doel heeft de zuivelpositie te verbeteren, de medewerking der melkveehouders noodig, en het is gevaarlijk maatregelen te nemen, die den veehouder remmen in zijn noodzakelijke medewerking.

Wij zagen dus, dat de practijk van de laatste jaren bewezen heeft, dat er een relatieve verlaging der productiekosten kon worden bereikt, door het verbeteren van het peil van den melkveestapel, en door een doelmatiger gebruik van het voeder, dat het eigen bedrijf der veehouders oplevert. Hiermede is dan echter tevens aangegeven, in welke richting ook in de toekomst moet worden voortgegaan, ook nu, nu er een stijging van het prijspeil kan worden geconstateerd.

Onze, in vergelijking met andere landen reeds op hoog peil staande, veestapel moet verder worden ge-

saneerd. Daartoe dient met alle kracht te worden bevorderd, dat de slechte en dus dure melkkoeien zoo spoedig mogelijk uit den veestapel verdwijnen. Door verschillende deskundigen is reeds gewezen op het groote verschil in rendement, dat er bestaat tusschen koeien met hooge en lage productie. Ook thans nog zit er in den melkveestapel een groot percentage koeien, die door haar lage en dus dure productie de productiekosten der melk onnoodig hoog doen zijn.

Men moet er derhalve voor zorgen, dat:

1e. uit den melkveestapel zooveel mogelijk slechte koeien verdwijnen;

2e. bij de aanvulling van den melkveestapel met voor het eerst aan de melkproductie deelnemende koeien geen kennelijk slechte exemplaren weer in den melkveestapel terecht komen.

Voor het eerste zouden de controleverenigingen een belangrijke taak kunnen verrichten. Voor het tweede is een belangrijke verruiming (eventueel geleidelijke afschaffing) der kalvertoewijzingen noodzakelijk, teneinde bij het aanvullen van den melkveestapel een scherpe selectie te kunnen doorvoeren.

Wat deze verruiming der *kalverbeperving* betreft, daar zit vanzelfsprekend veel meer aan vast. In dit verband mogen wij volstaan met twee opmerkingen:

1e. Wanneer de kalverbeperving wordt verruimd, of zelfs afgeschaft, en men tegelijkertijd maatregelen neemt om de slechte koeien uit den melkveestapel te doen verdwijnen, dan bereikt men tevens, dat de melkveestapel niet te sterk wordt uitgebreid en derhalve ook een te sterke stijging van de melkproductie kan worden voorkomen.

2e. Een beperkt aantal melkkoeien leidt op den duur ook tot een beperkt vleeschaanbod, daar de melkkoer niet alleen melkproducent, maar tevens als voortbrenger van kalveren ook vleeschproducent is. Een beperkt aantal melkkoeien geeft het aanzien aan een beperkt aantal kalveren en derhalve op den duur ook een beperkt vleeschaanbod.

In den laatsten tijd levert de *afzet* van onze zuivelproducenten geen bijzondere moeilijkheden meer op, in dien zin, dat wij alle boter, die niet naar andere landen kon worden uitgevoerd, vlot in Engeland konden afzetten. Maar de belangrijke prijsverschillen, die er bestaan bij export naar verschillende landen en bij afzet in het binnenland, maken, dat de wijze van afzet een grooten invloed heeft op de opbrengst van onze boter. Met name is daarbij van veel belang de verhouding tusschen de hoeveelheden boter, die als onvermengde boter in het binnenland wordt geconsumeerd en de geëxporteerde hoeveelheden, terwijl ook voor de geëxporteerde hoeveelheden de verhouding van de hoeveelheid, die naar Duitsland en Engeland gaat, de gemiddelde opbrengst der boter beïnvloedt.

Bij het thans gevolgde systeem (dat naar onze meening in hoofdzaak het beste is), zal nog steeds bij een voortdurend stijgende productie en een niet of niet in dezelfde mate stijgende consumptie, steeds meer worden geëxporteerd, waardoor ook de gemiddelde opbrengst van de totale hoeveelheden afgeleverde boter steeds meer de prijzen benadert, welke bij den export kunnen worden gemaakt.

Terwijl bijv. in 1933 nog ruim 50 pCt. van onze boterproductie als onvermengde boter in het binnenland werd geconsumeerd, was die in 1936 al teruggelopen tot ongeveer 40 pCt., eenerzijds als gevolg van de stijgende boterproductie, anderzijds als gevolg van de dalende boterconsumptie, welke sinds 1933 met ongeveer twee miljoen kg verminderde.

Nu zijn weliswaar ook de prijzen, die bij export naar de vrije markt, nl. Engeland, werden gemaakt, belangrijk gestegen, doch deze prijs, die thans 75 cts. per kg bedraagt (Leeuwarder noteering) ligt zeker nog ruim 40 pCt. beneden den kostprijs van de boter; op grond van de bedrijfsuitkomsten gepubliceerd door de Directie van den Landbouw aannemende, dat deze kostprijs ongeveer correspondeert met den prijs,

dien de boer voor de boter ontvangt (Leeuwarder noteering plus toeslag is 73 + 56.7 of rond f 1.30 per kg).

De binnenlandsche groothandelsprijs voor boter, welke hier slechts 13 cts. per kg boven ligt, is derhalve weinig hooger dan de kostprijs, zoodat thans van een belangrijke prijsverlaging van boter in het binnenland geen sprake zal kunnen en mogen zijn.

Handhaaft men dezen binnenlandschen boterprijs op dit peil en laat men de prijsverhouding boter—margarine ongewijzigd, dan zal derhalve de toekomstige ontwikkeling van de boteropbrengst vrijwel geheel afhangen van de prijzen, die voor onze boter bij export kunnen worden gemaakt.

En al is er thans gelukkig uitzicht op een iets grooteren export van boter naar Duitsland, waarbij onze boter thans opbrengt f 1.20 per kg, toch is het waarschijnlijk, dat wij althans voorloopig voor het grootste gedeelte van onze export op andere landen zullen blijven aangewezen. Bij export naar andere in hoofdzaak zoogenaamd vrije markten, waarvan Engeland verreweg de belangrijkste plaats inneemt, moeten wij blijven concurreeren met andere boters en wel vooral met boters uit de Dominions. En ook al mocht het gelukken door een beter geregelde export naar Engeland en een kwaliteitskeuring op de geëxporteerde boter den prijs eenige centen per kg op te voeren, dat onze boter daar een prijs zou opbrengen, die belangrijk boven dien van andere boters uitkomt, is niet te verwachten, gezien ook de omstandigheid, dat de gerenommeerde Deense boter in Engeland thans nog slechts een prijs opbrengt, die weinig boven dien der andere boters uitkomt.

Wij zullen ons derhalve moeten blijven instellen op een gemiddelde opbrengst van onze boter, die beneden de productiekosten blijft liggen, aangezien deze productiekosten bij onze noodgedwongen intensieve melkveehouderij voorloopig belangrijk boven die van de koloniale boters zullen blijven liggen.

Ook indien de mogelijkheid mocht worden gevonden een afzetgebied voor onze boter te vinden of uit te breiden naar andere landen dan Engeland, hetgeen onze boterpositie op de Engelsche markt ongetwijfeld gunstig zou beïnvloeden, moet toch ook daar worden geconcurrereerd met andere boterproduceerende landen, hetgeen zooveel te bezwaarlijker wordt, naarmate het afzetgebied verder van ons land verwijderd is.

Wanneer wij derhalve onze binnenlandschen boterprijs zouden handhaven op het tegenwoordige peil, dat slechts weinig ligt boven de productiekosten en een belangrijk deel van onze export zullen moeten richten naar landen, waar de te maken prijs belangrijk beneden de productiekosten blijft liggen, dan zal ook in de toekomst een toeslag aan den boterproducent alias den melkveehouder noodzakelijk blijven, d.w.z. een toeslag boven den prijs, die correspondeert met de gemiddelde opbrengst van de totale boterproductie, welke ligt tusschen de Leeuwarder noteering en den binnenlandschen boterprijs.

Bij een ongeveer gelijkblijvende verhouding van den prijs boter—margarine zal een belangrijk gedeelte van dezen toeslag, zooals ook thans het geval is, kunnen worden opgebracht door een heffing op margarine. Voor zoover deze toeslag niet door deze heffing kan worden opgebracht (inclusief eventuele heffingen op andere vetten en oliën), zou deze uit andere bronnen moeten worden gevonden.

Met nadruk zij er in dit verband op gewezen, dat voor een radicale afschaffing der crisismatregelen op zuivelgebied geen aanleiding is, al zou het goed zijn, dat aan deze maatregelen het crisiskarakter werd ontnomen, omdat de zuivelpositie, zooals die thans bezig is zich te ontwikkelen, geen crisiskarakter meer draagt, maar een zeer waarschijnlijk blijvend karakter.

Men zal zich derhalve moeten instellen op een blijvend karakter der te nemen maatregelen op zuivelgebied en deze als zoodanig moeten regelen.

J. BUTER.

INTERNATIONALE UNIFICATIE VAN HET ZEERECHT.

Het ligt voor de hand, dat in het zeescheepvaart-bedrijf, hetwelk geheel en al in dienst staat van het internationale verkeer, zich reeds lang een streven heeft geopenbaard naar een zekere unificatie van de rechtsregelen, welke het scheepvaartverkeer beheerschen. Van oudsher vindt men in de belangrijke zeevarende landen dezelfde zeerechtelijke eigenaardigheden terug, doch ook zijn er niet onbelangrijke, uit de nationale rechtstelsels en rechtsopvattingen voortvloeiende verschillen, die voortdurend in de praktijk tot moeilijkheden bij de oplossing van geschillen tusschen partijen van verschillende nationaliteit aanleiding geven.

Het in 1896 opgerichte „Comité Maritime International” heeft zich ten doel gesteld geleidelijk internationale uniformiteit van het zeerecht te bevorderen door telkens omtrent een bepaald onderdeel een verdrag te ontwerpen, hetwelk dan daarna ter goedkeuring werd voorgelegd aan een door de Belgische Regeering te Brussel bijeengeroepen diplomatieke conferentie.

De oudste aldus tot stand gekomen verdragen zijn die van 1910 betreffende aanvaring en betreffende hulp- en bergloon; deze zijn door vrijwel alle in aanmerking komende landen geratificeerd en in de zeevaart gemeengoed geworden. Slechts de Vereenigde Staten waren wat het aanvaringstractaat betreft nog afzijdig gebleven, omdat volgens Amerikaansch recht, indien twee schepen beide schuld aan de aanvaring hebben, ieder voor gelijke deelen voor de schade aansprakelijk is, terwijl volgens het verdrag de schadevergoeding verdeeld wordt naar de mate van ieders schuld. Thans is echter bij den Amerikaanschen Senaat een wetsontwerp ahangig, waarbij dit verschilpunt wordt opgeheven, zoodat binnenkort eindelijk ook de ratificatie der Vereenigde Staten kan worden verwacht.

Na den oorlog zijn te Brussel nog vier andere zeerech-verdragen tot stand gekomen, nadat een langdurige voorbereiding in tal van door het Comité Maritime georganiseerde conferenties hieraan was voorafgegaan. Met de algemeene aanvaarding dezer verdragen is het aanvankelijk minder bevestigend gegaan dan gehoopt was, doch in den laatsten tijd konden belangrijke vorderingen worden geboekt.

In de in Mei jl. te Parijs gehouden driejaarlijksche Conferentie van het Comité Maritime werd allereerst verslag uitgebracht over *den stand der ratificaties van deze latere Brusselsche verdragen*. Het verdrag van 1923 betreffende cognossemensbepalingen, de z.g. Hague Rules — hetwelk een der meest belangrijke en ook meest omstreden onderwerpen van het zeerecht regelt, nl. de aansprakelijkheid van den reeder uit het vervoercontract — heeft de grootste verbreiding gevonden. Nadat Engeland reeds in 1924 voorgegaan was door de Hague Rules op te nemen in de Carriage of Goods by Sea Act, in dit opzicht spoedig gevolgd door de andere deelen van het Britsche Rijk, werd het verdrag eenige jaren geleden ingevoerd in België en Spanje. De jarenlange strijd hierover in Amerika gevoerd is beslist door de tot stand koming van de wet van 16 April 1936, welke op enkele detailpunten na in overeenstemming met de Hague Rules is geredigeerd. De ratificatie van het verdrag door Frankrijk¹⁾ heeft op 25 Maart van dit jaar plaats gevonden, terwijl in de Scandinavische landen, die in onderling overleg hun wetgeving hebben herzien, de invoering spoedig aanstaande is. In Duitschland worden de Hague Rules in de praktijk reeds toegepast; de Duitse delegatie te Parijs deed mededeeling, dat de wettelijke voorzieningen voor de ratificatie vrijwel getroffen waren. In Italië is reeds in 1928 tot ratificatie van het verdrag besloten, terwijl in Japan het verdrag spoedig zal worden goedgekeurd en de

¹⁾ Goedgekeurd bij de wet van 9 September 1936; het verdrag zal in Frankrijk op 4 Juli 1937 van kracht worden.

reeders in de praktijk tot toepassing zijn overgegaan.

Zoo hebben dus thans de Hague Rules in vrijwel alle belangrijke zeevarende landen ingang gevonden en hebben de onvermoeide pogingen, welke hiertoe van vele zijden, o.a. door de Internat. Kamer van Koophandel, zijn aangewend, tot succes geleid. Te betreuren is het daarom des te meer dat Nederland, dat ten opzichte van samenwerking op internationaalrechtelijk gebied een goeden naam te verliezen heeft, van de vooraanstaande zeevarende landen het eenige is, dat zich tot dusver van iederen voorbereidenden maatregel tot ratificatie onthouden heeft. Weliswaar zijn op de Hague Rules gebaseerde cognossementen niet met het sinds 1927 in werking zijnde nieuwe Nederlandsche zeerecht in strijd, doch het systeem onzer wet is geheel anders, zoodat van uniformiteit met het internationale recht geen sprake is. Als argumenten heeft de Regeering steeds aangevoerd, dat, waar het zeerecht in 1927 ingrijpend herzien is, niet spoedig weer tot wijziging kan worden overgegaan en voorts dat van algemeene aanvaarding van het Brusselsche verdrag door de belangrijke zeevarende landen nog niet gesproken kan worden. Dit laatste argument kan, gezien de vooruitgang in den laatsten tijd gemaakt, nu de Vereenigde Staten, Duitschland, Frankrijk en de Scandinavische landen zich aan de internationale regeling aanpassen, bezwaarlijk langer worden volgehouden.

Het verdrag van 1923 betreffende de beperking van de reedersaansprakelijkheid is geratificeerd door België, Denemarken, Estland, Frankrijk, Noorwegen, Polen, Portugal en Spanje. In Italië en Zweden is de goedkeuring op de wetten tot ratificatie verkregen.

Een wetsontwerp tot invoering van het verdrag ligt bij de Engelsche Regeering gereed. In verband met een verschil van interpretatie over de goudbasis van het bedrag, waartoe de aansprakelijkheid beperkt is, heeft de behandeling in Engeland nog geen voortgang gemaakt.¹⁾

Het verdrag van 1926 betreffende bevoorrechte schulden en hypotheeken is bekrachtigd door België, Brazilië, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Noorwegen, Polen, Portugal, Spanje en Zweden; het verdrag is in beginsel aanvaard door Duitschland en Italië.

Tenslotte zij vermeld, dat, ten aanzien van het verdrag van 1926 betreffende immuniteit van staatschepen, de ratificatie is verkregen van België, Denemarken, Estland en Polen, terwijl dit het eenige verdrag (die van 1910 uitgezonderd) is, dat ook door Nederland werd geratificeerd.

De hoofdschotel van de onlangs te Parijs gehouden Conferentie vormde de beraadslaging over drie ontwerp-verdragen, die alle ook reeds in de vorige Conferentie (die van Oslo) aan de orde waren gesteld, doch sindsdien min of meer belangrijke wijzigingen hadden ondergaan.

Het eerste ontwerp had betrekking op de *strafrechtelijke competentie in geval van aanvaring*. De behoefte aan een internationale regeling op dit gebied had zich doen gevoelen naar aanleiding van de bekende uitspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie in zake het Fransche schip de „Lotus”, dat buiten de territoriale wateren in aanvaring was gekomen met een Turksch schip, tengevolge waarvan eenige opvarenden van het Turksche schip het leven hadden verloren. De eerste stuurman van het Fransche schip was door de Turksche overheid gevangen genomen en door den Turkschen rechter veroordeeld. Het Hof besliste, dat er geen volkenrechtelijke regel bestond, die zich tegen toepassing van dergelijke strafmaatregelen op vreemdelingen verzette. Ofschoon strafrechtelijke vervolgingen wegens aanvaring of andere scheepsrampen zeer zelden

¹⁾ De Amerikaansche wet van 29 Augustus 1935 tot beperking van de aansprakelijkheid van den reeder komt voor een groot deel overeen met den inhoud van het verdrag.

voorkomen, zou het neerleggen van eenige rechtsregels in een verdrag het nuttig gevolg hebben, dat koopvaardijofficiëren gevrijwaard bleven van strafmaatregelen door vreemde rechters opgelegd. Van de zijde der belanghebbenden — hierin gesteund door het Internationaal Arbeidsbureau, bij wie deze aangelegenheid door de internationale organisatie van koopvaardijofficiëren aanhangig was gemaakt — werd dan ook zeer veel waarde aan het tot stand komen van een ontwerp-verdrag gehecht. Als algemeen beginsel is nu aanvaard, dat, ingeval van aanvaring in volle zee, de gezagvoerder of de officieren slechts strafrechtelijk of disciplinair vervolgd mogen worden door den rechter van het land, waarvan het schip de vlag voert. Door de Engelsche delegatie werd er sterk op aangedrongen dit principe ook te doen gelden bij aanvaringen in de territoriale wateren, uit vrees dat anders in het verdrag een aansporing zou kunnen worden gezien om bij aanvaringen binnen de territoriale wateren vervolgingen tegen vreemdelingen in te stellen, terwijl naar Engelsche opvatting iedere vervolging door vreemde autoriteiten uitgesloten behoorde te zijn. Zonder in te gaan op het netelige vraagstuk van de soevereiniteitsrechten ten aanzien van strafbare feiten binnen eigen territorium heeft de Conferentie zich tenslotte vereenigd met een redactie, volgens welke de verdragsluitende partijen verklaren, dat het beginsel, dat uitsluitend de vlaggestaat mag vervolgen, in de praktijk ook zal worden toegepast bij aanvaringen of andere ongevallen, die plaats vinden in de territoriale wateren van een anderen staat, dan waartoe het schip behoort. De bevoegdheid tot vervolgen wordt dus door het verdrag belangrijk beperkt.

Van meer praktisch belang was het tweede ontwerp-verdrag tot regeling van de *civielrechtelijke competentie in geval van aanvaring*. Reeds bij de opstelling van het aanvaringsverdrag van 1910 waren aanvullende bepalingen betreffende de competentie overwogen, doch de moeilijkheden eener internationale regeling op procesrechtelijk gebied hadden hiervan teruggehouden. De veelheid van vorderingen, die in verband met een aanvaring kunnen ontstaan en de verscheidenheid van partijen, die hierbij betrokken kunnen zijn, heeft anderzijds telkens weer de behoefte doen gevoelen aan een beperking van het aantal bevoegde rechters, teneinde tegenstrijdige beslissingen van verschillende nationale rechters en internationale complicaties te voorkomen. Het te Parijs aan de orde gestelde ontwerp was reeds het vierde dat hieromtrent door een internationale redactiecommissie was voorgesteld. De algemeene strekking hiervan was het aantal bevoegde rechtbanken te beperken tot die van de woonplaats van den verweerder, die van de plaats, waar op het schip beslag is gelegd en die van de plaats van de aanvaring, wanneer deze binnen de territoriale wateren heeft plaats gevonden. Ofschoon men het in principe over de wenschelijkheid dezer beperking eens was, leverde intusschen de juiste formulering van deze opsomming heel wat moeilijkheden op; enkele delegaties wenschten nog andere rechtbanken bevoegd te zien, terwijl ook verschil van inzicht bestond over de vraag of bij aanvaring in de territoriale wateren de rechter van den oeverstaat competent moest worden verklaard, ook indien geen der bij de aanvaring betrokken schepen de vlag van dezen staat voert. Het standpunt, dat de rechter van de plaats, waar de aanvaring heeft plaats gevonden, veelal het beste van de plaatselijke toestanden op de hoogte is en dus bij uitstek de geschiktheid heeft om van de zaak kennis te nemen, onverschillig welke vlag het schip voert, heeft den doorslag gegeven. Een ander punt van verschil betrof het voorstel om niet slechts den rechter van de plaats, waar op het bij de aanvaring betrokken schip beslag is gelegd, bevoegd te verklaren, doch ook den rechter van de plaats, waar op een ander schip, dat aan denzelfden eigenaar toebehoort, beslag is gelegd. Tegen deze uitbreiding

werd van vele zijden bezwaar gemaakt, zoodat dit voorstel werd ingetrokken; wel werd behouden de bepaling, dat de competentie blijft bestaan, indien het beslag, vóór het instellen van de vordering, door het verlenen van zekerheid is opgeheven. Daarentegen is bij amendement ook de competentie van den rechter van de plaats, waar het schip is te boekgesteld, opgenomen, zoodat art. 1 van het verdrag nagenoeg geheel overeenkomt met art. 543 van het Nederlandsche Wetboek van Koophandel.

De overige artikelen van het ontwerp-verdrag, dat met algemeene stemmen aangenomen is, betreffen de vrijheid van partijen om in gemeenschappelijk overleg een aanvaringszaak aan een andere dan de genoemde rechtbanken dan wel aan arbitrage te onderwerpen (art. 2); de bepaling, dat reconventioneele vorderingen uit hoofde van dezelfde aanvaring voor den rechter moeten worden gebracht, die op grond van het eerste artikel van het ontwerp van de hoofdvordering kennis neemt (art. 3); de bepaling, dat het verdrag ook betrekking heeft op vorderingen tot vergoeding van schade wegens de z.g. oneigenlijke aanvaringen (art. 13, verdrag van 1910), d.w.z. schade ontstaan door het uitvoeren of nalaten van manoeuvres of het niet naleven van reglementen aan een ander schip of aan de zich aan boord daarvan bevindende zaken of personen, zelfs dan als er geen aanvaring had plaats gevonden (art. 4) en tenslotte de bepaling, dat het verdrag geen betrekking heeft op oorlogsschepen en staatsschepen, die uitsluitend voor den openbaren dienst zijn bestemd (art. 5).

De meeste moeite om overeenstemming te bereiken heeft het derde ontwerp-verdrag *betreffende beslag op schepen* veroorzaakt. Vooral bij dit onderwerp kwam weer de oude tegenstelling tusschen het continentale en het angelsaksische recht, welke reeds zoo dikwijls aan de vervezenlijking der unificatiegedachte in den weg had gestaan, boven.

Volgens Engelsche recht kan slechts beslag op een schip worden gelegd voor schulden, die op dit schip betrekking hebben, terwijl de continentale wetgevingen aan alle schuldeischers van den eigenaar van een schip het recht van beslag toekennen. Indien echter ten onrechte beslag is gelegd, kan in Engeland de beslaglegger volstaan met de kosten te vergoeden van de zekerheidsstelling om opheffing van het beslag te verkrijgen, terwijl volgens het continentale recht de beslaglegger in een dergelijk geval alle kosten en schaden, die uit het beslag zijn voortgevloeid, heeft te vergoeden.

Aanvankelijk had het in de bedoeling gelegen een eenigszins volledige internationale regeling van het beslag op schepen te ontwerpen. De moeilijkheden, die zich hierbij voordeden, hadden evenwel tengevolge, dat men zich gaandeweg een minder verstrekkend doel heeft gesteld. Het ontwerp, dat te Parijs aan de beraadslagingen ten grondslag lag, beperkte zich tot conservatoir beslag, dat ieder schuldeischer op een schip zou kunnen leggen uit hoofde van een aanvaring, schade door het schip veroorzaakt of wegens verleende hulp- en bergingsdiensten; ook op een ander schip aan denzelfden eigenaar toebehoorend zou om deze redenen beslag gelegd kunnen worden. Als sanctie was voorgesteld, dat, indien ten onrechte beslag is gelegd, de kosten van de cautie vergoed moeten worden en slechts ingeval van kwade trouwe tevens de schade, die de belanghebbenden bij het schip en de lading door het beslag geleden hebben.

Reeds uit de tevoren ingezonden rapporten der nationale zeerechtvereeningen was gebleken, dat het ontwerp geen kans had in dezen vorm te worden aangenomen. Daarvoor hinkte het teveel op twee gedachten, door eenerzijds het recht op beslaglegging te beperken, doch anderzijds geen voldoende waarborg tegen lichtvaardig beslag toe te kennen en een afwijking te handhaven van het in alle continentale landen fundamentele beginsel, dat ieder voor zijn eigen daden heeft in te staan. Een uitweg is ten-

slotte gevonden, nadat de verschillende nationale standpunten waren uiteengezet, door de werkingssfeer van de conventie nog meer te beperken en deze uitsluitend van toepassing te verklaren op conservatoir beslag op een schip gelegd als zekerheid eener vordering wegens aanvaring, waarbij dat schip betrokken is. Bestaat er voor beslag geen geldige reden, dan zal de beslaglegger veroordeeld worden tot vergoeding van de kosten van de cautie, die de reeder heeft verschaft, teneinde het beslag te voorkomen of op te heffen, terwijl de vraag of de beslaglegger daarboven aansprakelijk zal zijn voor de overige schaden en kosten beantwoord zal worden aan de hand van de wet van de plaats, waar het beslag is gelegd. Op deze basis werd de vereischte overeenstemming bereikt. De overige bepalingen van het verdrag regelen de bevoegdheid van den rechter om verlof tot beslag te verleenen en opheffing van beslag te gelasten, indien genoegzame zekerheid is gesteld; dat aanbieding van zekerheid niet als erkenning van de vordering mag worden uitgelegd; dat de vereischte formaliteiten beheerscht zullen worden door de wet van de plaats, waar beslag is gelegd; dat het verdrag ook van toepassing is op de reeds hierbovenvermelde gevallen van oneigenlijke aanvaring en dat de bestaande wetten en bepalingen betreffende oorlogsschepen en staatsschepen bestemd voor den openbaren dienst onaangetaast zullen blijven.

Tegen de slechts matige verwachtingen in is derhalve de Conferentie van Parijs, niet het minst dank zij de uitnemende leiding van Prof. Ripert (Frankrijk), er in geslaagd positieve resultaten te bereiken door drie nieuwe ontwerp-verdragen tot stand te brengen. Ten aanzien van het aanvaringsrecht is thans een bijna complete internationale code bereikt, die, indien door alle landen aanvaard, zonder twijfel voor reeders, assuradeuren en ladingbelanghebbenden tot vergrooing van rechtszekerheid zal kunnen leiden en met welke samenstelling het Comité Maritime International andermaal zijn praktisch nut bewezen heeft.

Volledigheidshalve zij tenslotte nog vermeld, dat twee andere onderwerpen, die op de agenda van de Conferentie te Parijs voorkwamen ter verderen bestudeering naar commissies zijn verwezen, n.l. de wenschelijkheid eener internationale regeling van door-cognossemten en het door het internationale comité van juridische luchtvaartexperts (C.I.T.E.J.A.) ontworpen verdrag betreffende hulpverleening aan luchtvaartuigen door schepen en omgekeerd.

Voorts is het voorstel aangenomen om een internationaal commentaar samen te stellen over alle tot dusver geratificeerde zeerechtverdragen. Waar juist de interpretatie en de jurisprudentie dezer verdragen in het eene land nogal eens pleegt te verschillen van die in het andere land, zal een dergelijke uitgave tot de zoo wenschelijke meerdere eenheid in de toepassing kunnen leiden.

Mr. H. E. SCHEFFER.

OVER RENTABILITEITSSCHOMMELINGEN IN DE VARKENSHOUDERIJ.

De rentabiliteit wordt als oorzaak van de golfbeweging der varkensprijzen beschouwd. Wanneer de verhouding tusschen de varkensprijzen en de voederartikelen (voedergranen) gunstig is, worden er meer varkens op het mesthok gelegd. Tevens breidt zich de fokkerij uit door toenemende vraag naar biggen van de zijde der mesters. Het gevolg is, dat wanneer de afgemeste varkens aan de markt komen, deze al vrij spoedig door het steeds toenemende aanbod overvoerd wordt. Prijsinzinking is onvermijdelijk, wat weer haar terugslag geeft op de fokkerij — immers de vraag naar biggen neemt af. Onder invloed hiervan zou dan de fokkerij eigenlijk te sterk worden ingekrompen, waardoor in de toekomst het aanbod van mestvarkens te gering zou zijn, met als gevolg een hausse in de varkensprijzen. De hierdoor ontstane

gunstige rentabiliteitsverhoudingen stimuleeren weer de mesterij en de fokkerij en zoo zet de golfbeweging zich voort. Haas en Ezekiel¹⁾ noemen als grondoorzaak dezer reactie van mesters en fokkers op gunstige of ongunstige rentabiliteit het feit, dat men zich in de varkenshouderij te veel baseert op de momenteel geldende prijsverhoudingen van varkens en varkensvoer. „Because corn is high and hogs are cheap *right now*, there is no reason to conclude that the same situation will hold next year”. De indertijd in Engeland voor de reorganisatie der baconproductie ingestelde Commissie neemt zulks eveneens aan; „most farmers appear to assume that the existing relation of pig prices and feeding costs will continue”. Deze verklaring lijkt mij juist. Het is een bekend feit, dat bij ongunstige varkensprijzen en wij zullen zien, dat deze steeds gepaard gaan met ongunstige rentabiliteit, er minder varkens worden gemest. Bij z.g. prijsprognosen wordt dan ook de op het oogenblik geldende rentabiliteit (wij zullen deze voortaan aanvangsrentabiliteit noemen) veelal als een der factoren genomen, waarop de prijsprognose zich baseert²⁾.

Over de jaren 1933 t/m. 1936 zijn door mij de rentabiliteitsschommelingen voor de mesterij van varkens tot een gewicht van 150 kg voor de hier te lande geldende prijsverhoudingen in dit tijdvak berekend. Alvorens hier nader op in te gaan eerst iets over de rentabiliteit zelve. Onder de rentabiliteit in de varkensmesterij verstaat men de prijs door het afgemeste varken opgebracht, verminderd met alle hierop vallende kosten. Nemen wij aan, dat het varken als big wordt gekocht dan bestaan de onkosten uit den prijs van de big, de voederkosten van big tot afgemest varken, benevens diverse onkosten. Deze laatsten kunnen o.m. zijn rente en afschrijving der gebouwen, verplegingskosten. De diverse kosten zijn in verhouding tot de voederkosten en kosten van de big samen betrekkelijk laag. In het bijzonder is dit op de boerderij het geval, waar de varkenshouderij slechts een bedrijfs onderdeel is. Het karakter dezer kosten is vooral wanneer men ze beschouwt t.o.v. de meer aan wisseling onderhevige voederkosten, varkens- en biggenprijzen, bij benadering constant te noemen. Gewoonlijk wordt aldus gerekend, dat men deze diverse kosten tegen de waarde der mest laat wegvallen. De rentabiliteit wordt dus in hoofdzaak bepaald door den prijs van het afgemeste varken min voederkosten gedurende de mestperiode min inkoopsprijs van de big. Door op deze wijze de rentabiliteit te berekenen mag men wel aannemen, dat de rentabiliteitschommelingen niet worden beïnvloed.

Wanneer men over een voldoende aantal boekhoudkundige gegevens van de diverse bedrijven zou beschikken, dan zou men op deze wijze de rentabiliteit kunnen nagaan (eventueel te onderscheiden naar de bedrijfstypen). Exacte gegevens hierover zijn echter zeldzaam.

Om dus iets over wat men de globale rentabiliteitsmarge zou kunnen noemen te weten te komen, zal dus een anderen weg ingeslagen moeten worden.

De hier toegepaste methode is de volgende: Uit wekelijkse marktberichten werden de biggenprijzen en de prijzen van vette varkens per pond levend gewicht verzameld. Hieruit werden maandgemiddelden berekend en vervolgens voor elk maandcijfer het driemaandelijksch glijdend gemiddelde in de plaats gesteld. Voor de voederkosten is door mij aanvankelijk uitgegaan van de prijzen van drie soorten z.g. meng-

¹⁾ Haas en Ezekiel. Factors affecting the price of hogs. U.S. Dept. of Agric. Bull. No. 1440, p. 23.

²⁾ A. Hanau. Die Prognose der Schweinepreise (Viertelsjahrshefte zur Konj.forsch. Sonderheft 18) neemt als rentabiliteitsfactor de verhouding tusschen de prijzen van enkele voederartikelen en de varkensprijzen. Daar de rentabiliteit is prijzen min kosten, is een *verhouding* dus minder juist. De door Haas en Ezekiel (loco cit) gebruikte *corn-hog differential* lijkt mij, mits gegevens over vele jaren aanwezig, beter.

meel, zooals dit in de verschillende groeiperioden van het varken wordt gegeven. Aangezien deze soorten mengmeel voor een zeer belangrijk gedeelte uit graanmeel bestaan (maïsmee, gerstemeel, roggemeel) — vermoedelijk wel voor ruim 80 pCt. — behoeft het geen verwondering te wekken, dat de prijzen van deze meelmengsels in zeer nauw verband staan met de graanprijzen. Over een 90 à 100 prijsgegevens werden de navolgende correlaties berekend:

gerst — gerstemeel	r = + 0,924
gerstemeel — varkensmeel I	r = + 0,956
„ — varkensmeel II	r = + 0,914
„ — varkensmeel III	r = + 0,895

Deze hoge correlaties wijzen dus op een nauw onderling prijsverband.

Het was dus mogelijk om uitgaande van de gerstprijzen via het gerstemeel de prijzen van de drie soorten varkensmeel te berekenen. Met behulp van de verschillende regressielijnen, waarbij direct rekening werd gehouden met de door het mestvarken in elke maand der mestperiode geconsumeerde hoeveelheid, zijn vervolgens langs grafischen weg de voederkosten bepaald. Doordat de regressielijnen het onderlinge gemiddelde verband aangeven tusschen den gerstprijs en den prijs der genoemde meelsoorten heeft deze methode eenigermate een globaal karakter. Door een proefberekening met de waargenomen prijzen der meelmengsels over een periode van 1½ jaar bleek mij, dat toepassing van bovenstaande methode tenslotte weinig of geen vervorming der rentabiliteitsmarge gaf.

Opgemerkt dient nog te worden dat aangenomen werd, dat de varkens uitsluitend met genoemde drie meelmengsels werden gevoerd. In werkelijkheid is dit niet altijd het geval.¹⁾

In grafiek I zijn de resultaten der rentabiliteitsberekening uitgezet. Als eenheid is genomen 100 pd. levend varkensgewicht. Lijn A. stelt den kostprijs der biggen voor; lijn B. de voederkosten en kostprijs der biggen samen. B.A. zijn dus de voederkosten. Lijn C. is de verkoopprijs per 100 pd. levend gewicht. C.B. is dus de rentabiliteitsmarge. Deze rentabiliteitsmarge vertoont groote schommelingen. Het blijkt, dat de geprononceerde schommelingen der marge hoofdzakelijk worden veroorzaakt door de sterk wisselende varkensprijzen. De invloed der biggenprijzen en voederkosten op de schommelingen der rentabiliteitsmarge

is aanmerkelijk geringer. Het geleidelijk verloop der voederkosten kan worden verklaard uit het feit, dat de voederkosten steeds betrekking hebben op de voederprijzen der 8 voorafgaande maanden benevens de maand, waarin het varken is verkocht. (Duur der mestperiode is op 8¼ maand aangehouden). De voederkosten van het varken, dat in Januari 1934 is afgemest, beslaan dan het tijdvak Mei 1933 t/m. Januari 1934, die van het in Februari 1934 afgemeste varken het tijdvak Juni 1933 t/m. Februari 1934, enz. De voederkosten vertoonen in de jaren 1933 t/m. 1936 een geleidelijke stijging. (Zie grafiek 1, lijn B.). Ook de varkensprijzen vertoonen van 1933 t/m. 1936 een opgaande lijn, echter door tal van schommelingen onderbroken.¹⁾

De overeenkomst van het verloop der varkensprijzen en de rentabiliteitsmarge komt in grafiek 2 nog beter tot uiting. De rentabiliteitsmarge C.B. van grafiek 1 is in grafiek 2 als lijn A. uitgezet. Evenals de varkensprijzen (lijn B, grafiek 2), is de rentabiliteitsmarge op standaardafwijking gezet.

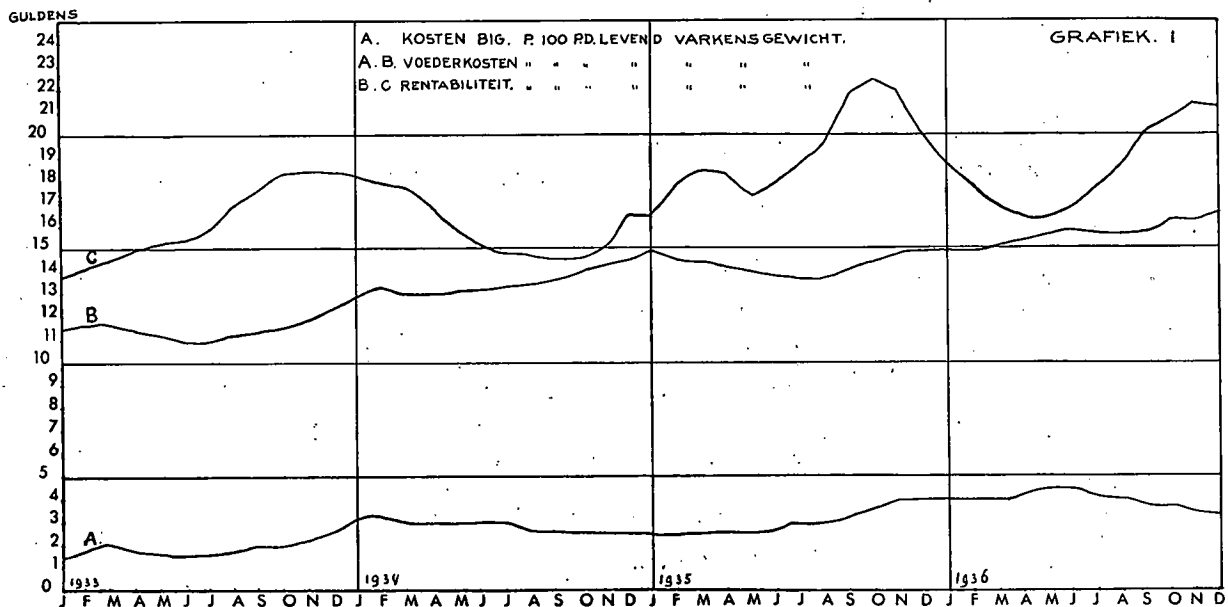
De lijnen A. en B. volgen elkaar in hun stijgingen en dalingen zeer nauwkeurig. Naarmate de rentabiliteitslijn zich verder naar boven of beneden van de prijslijn verwijderd, zijn de onkosten ten opzichte van de varkensprijzen gunstiger of ongunstiger. In 1933 bijv. waren de gemaakte onkosten ten opzichte van de varkensprijzen gunstiger dan in 1936 het geval was. Tevens is in grafiek 2 de genoemde aanvangsrentabiliteit uitgezet (lijn C.). De aanvangsrentabiliteit is als boven uiteengezet, de rentabiliteit op basis der prijzen bij den aanvang van het mesten van het varken berekend.

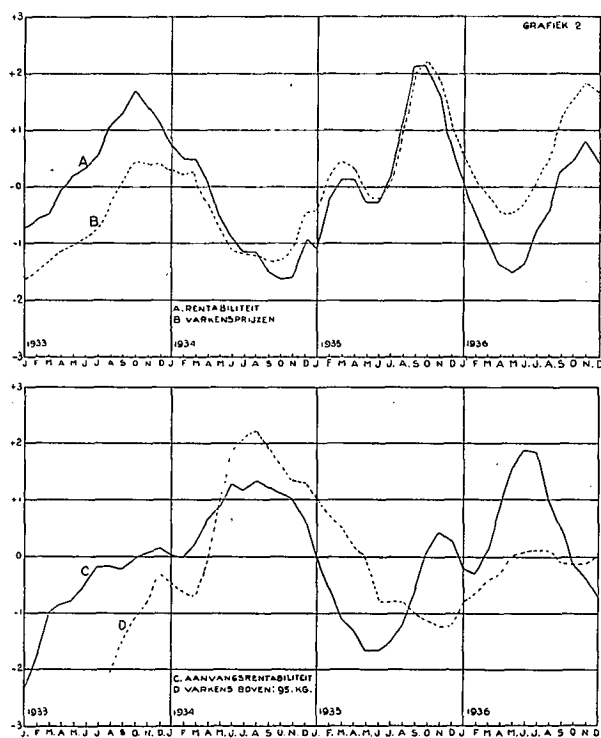
Ter toelichting diene nog, dat bijv. de aanvangsrentabiliteit in Januari 1933 berekend is op prijsbasis van Mei 1932, die van Februari 1933 op prijsbasis van Juni 1932, enz. Bij de aanvangsrentabiliteit is dus eveneens aangenomen, dat het varken in de 9e maand nadat het als big is aangekocht, als afgemest varken wordt verkocht.

Uit de grafiek blijkt wel zeer duidelijk, dat de aanvangsrentabiliteit in vele gevallen een onbetrouwbare gids is om hierop den varkensstapel uit te breiden. Wie op de toppen der aanvangsrentabiliteit de varkenshouderij uitbreidt heeft zeer groote kans in de dalen der werkelijke rentabiliteit te verzinken. In enkele gevallen ligt zelfs de aanvangsrentabiliteit geheel tegengesteld aan de werkelijke rentabiliteit. (Vgl. het verloop der lijnen A. en C. in de perioden Febr.

¹⁾ Hoewel de meelmengsels in de mesterij een zeer belangrijke rol spelen, wordt tevens het varken veelal nog gevoerd met producten, die het bedrijf zelf oplevert. Bij gebreke aan voldoende gegevens en een juiste waardeering dier gegevens is het zeer moeilijk op deze wijze de rentabiliteit te bepalen. Voor één bedrijfstype zou dit een volledige studie op zichzelf zijn.

¹⁾ Deze opgaande lijn is uit grafiek 1 en 2 wel af te leiden. Zekerheid hieromtrent is echter verkregen doordat ik na uitschakeling der seizoensschommelingen de trend heb berekend.

1934—Febr. 1935 en Febr.—Sept. 1936). Uit deze grafiek blijkt, dat het zich instellen der varkenshouderij op de aanvangsrentabiliteit als zeer belangrijke oorzaak van de prijsschommelingen mag worden beschouwd.

Volledigheidshalve zal nog moeten worden aangetoond, dat bij lagere rentabiliteit ook meer varkens aanwezig zijn dan zulks bij hogere rentabiliteit het geval is. Wij beschikken sedert het in werking treden der Crisismaatregelen voor de varkenshouderij over periodieke tellingen van varkens (de laatste jaren 3 à 4 maandelijksch).

Lijn D. in grafiek 2 geeft het aantal varkens boven 95 kg aan. (Als afwijkingen van de trend). Voor de maanden, waarin niet is geteld, zijn de waarden geïnterpoleerd. Aangezien deze varkens nog niet slachtrijp zijn is een faseverschil van 4 maanden tusschen de rentabiliteit (lijn A.) en de varkenstellingen (lijn D.) aangenomen. Gedurende de periode van 4 maanden komen de varkens boven 95 kg geleidelijk mestrijp ter markt. De April-telling is dus met de Augustus-rentabiliteit vergeleken; de Mei-telling met de September-rentabiliteit, enz. Wij zien hier duidelijk, dat in tijden van lagere rentabiliteit het aantal varkens boven 95 kg grooter is dan in perioden van hogere rentabiliteit. Er is een duidelijke tegenstelling in loop tusschen de lijnen A. en D. te constateeren.

Opmerkelijk is, dat er vrijveel overeenkomst in de gang der lijnen D. en C. bestaat, dus tusschen aanvangsrentabiliteit en varkens boven 95 kg. Het tijdsverschil tusschen deze lijnen bedraagt in de grafiek 8 maanden, daar de telling 4 maanden is verschoven ter vergelijking met de rentabiliteit en het tijdsverschil tusschen rentabiliteit en aanvangsrentabiliteit 8 maanden bedraagt. M.a.w. de invloeden van de aanvangsrentabiliteit zullen zich zeer waarschijnlijk na 8 maanden op de varkensmarkt het sterkst doen gevoelen.¹⁾

Daar het aanbod der varkens den prijs beïnvloedt en deze weer op zijn beurt de rentabiliteit, zoo kan men zich afvragen wat het effect der beperkingsmaatregelen²⁾ is geweest. Bij stijgende aanvangsrentabiliteit moet, theoretisch althans, door de beperking van het aantal varkens boven 25 kg een rem gezet worden op

¹⁾ Dit is door correlatieberekening nauwkeurig vast te stellen.

²⁾ Voor een uiteenzetting der beperkingsmaatregelen vgl. mijn artikel in E.-S.B. van 17 Juni 1936.

een te groote uitbreiding van het aantal mestvarkens. De aanvangsrentabiliteit (lijn C. grafiek 2) was voor 1936 van Februari tot October hoog. (8 maanden tevoren waren dus de vooruitzichten gunstig). De lijn D. der varkens boven 95 kg is gestegen, maar veel flauwer dan bijv. in 1934 het geval was. Wellicht mag dit als beperkingsinvloed gezien worden. De beperkingsmaatregelen voor de mestvarkens (z.g. mestrijregeling) zijn pas in Mei 1934 in werking getreden. De tweede, verminderde toewijzing varkens trad eind 1935 geleidelijk in werking.

De eerste toewijzing is zeer vermoedelijk nog te ruim geweest, zoodat men zich binnen het raam der toewijzing nog te veel op de aanvangsrentabiliteit heeft kunnen instellen. In elk geval is verdere waarneming belangwekkend genoeg. Een moeilijkheid bij een eenmaal uitgereikte toewijzing blijft, dat men deze maar niet direct kan wijzigen. Het is nu eenmaal noodzakelijk, dat men de varkenshouders gelegenheid geeft tot aanpassing aan de nieuwe toewijzing en ook dat zooveel mogelijk wordt vermeden, dat midden in de mestperiode een abrupte vermindering der toewijzing wordt aangebracht. Een beperking als aanbodsregulator werkt dus, vooral wanneer het gaat om vermindering der toewijzing, altijd eenigszins stroef.

Ik meen echter wel op grond van deze studie te mogen zeggen, dat een afwijzend oordeel over de beperkingsmaatregelen ten opzichte van de varkenshouderij thans zeker nog voorbarig is te noemen. Het staat nog zeer te betwijfelen of de varkenshouderij op den duur met opheffing wel gebaat zou zijn.

Ir. S. H. DE JONG.

DE RIJKSMIDDELEN OVER MEI 1937.

Het verloop der Rijksmiddelen blijft zich gunstig voor 's Rijks schatkist ontwikkelen, al is dit dan ook voor een belangrijk deel aan bijzondere omstandigheden te danken, als de groote levendigheid ter bezee, de hoogere opbrengst van eenige middelen zoals de invoerrechten en de omzetbelasting tengevolge van de depreciatie van den Gulden, e.d. De laatstverloopen maand maakte hierop geen uitzondering. De gewone niet-directe belastingen brachten f 35.000.100 op tegen f 30.708.600 in Mei 1936 en gaven mitsdien een toeneming te zien van f 4.291.500. De gemiddelde maandraming werd overschreden met f 3.856.400. En ook nu was het een verbetering over vrijwel de geheele lijn. Alleen de dividend- en tantiëmebelasting, de zoutaccijns en de couponbelasting konden het opbrengstcijfer van Mei 1936 niet halen. Wat de gemiddelde maandraming betreft, deze werd niet verkregen bij dezelfde heffingen, alsmede bij den wijnaccijns, en den suikeraccijns.

Het resultaat van de mooie opbrengsten der reeds verstreken maanden komt tot uitdrukking in de gunstige cijfers over het tijdvak Januari t/m. Mei. De totale opbrengst van de eerste vijf maanden bedraagt f 168.704.600 tegen f 145.726.300 in hetzelfde gedeelte van 1936 en bij een evenredige raming van f 155.718.800. Er is nog slechts één middel, dat in dien tijd minder heeft opgebracht dan in 1936, nl. de bieraccijns en het decrees beloopt niet meer dan f 10.200. En wat de raming aangaat, deze werd bij een vijftal middelen, niet gehaald, t.w. de dividend- en tantiëmebelasting, den wijnaccijns, den bieraccijns, den suikeraccijns en de successierechten. Het geheel vertoont een heuglijke verbetering in de opbrengst der verschillende bronnen van inkomst, welke uiteraard tot tevredenheid stemt.

Gaan wij nu de afzonderlijke middelen na, dan valt allereerst op, dat de dividend- en tantiëmebelasting f 76.500 minder heeft opgeleverd dan in de gelijknamige maand van het vorige jaar. Niettemin komen de ontvangsten over hē reeds verstreken maanden nog f 129.000 uit boven die van dezelfde periode van het vorige jaar. Zóóals bekend, wordt het overgrote

deel van deze heffing in slechts enkele maanden in het midden van het jaar ontvangen; de goede maanden breken thans aan. Aan deze omstandigheid is het toe te schrijven, dat de raming over de afgelopen maanden niet werd bereikt (tekort *f* 2.286.800).

De invoerrechten gaven een surplus van *f* 784.300 en brachten *f* 8.325.000 in de schatkist. Ook op zichzelf beschouwd was de opbrengst der afgelopen maand gunstig, immers *f* 720.800 boven de maandraming. De ontvangsten zijn in de laatste maanden opvallend hoog. De invloed van de scherpe prijsstijging van tal van goederen op de wereldmarkt is hierin te onderkennen. Ook de mooie opbrengsten van het statistiekrecht leggen hiervan getuigenis af. Laatstgenoemd middel bracht ditmaal *f* 230.300 op tegen *f* 131.400 in Mei 1936 en bij een raming van *f* 133.300. Uiteraard zijn bij deze middelengroep ook de gevolgen van de depreciatie van gunstigen invloed.

De groep der accijnzen begint zich langzamerhand wat te herstellen. Het zout verschaftte, evenals de vorige maand, een lagere ontvangst (*f* 17.800 minder), doch dit middel heeft in het eerste kwartaal des jaars zoo ruim gevloeid, dat de eerste vijf maanden toch nog een accres van *f* 96.800 vertoont. De geslachtaccijnzen blijft ruime baten geven; ditmaal kon *f* 116.800 boven de ontvangst van Mei 1936 worden geboekt. De hogere rundveeprijzen vormen de aanwijsbare oorzaak van de geregeld stijgende ontvangsten, die deze accijnzen heeft te zien gegeven. Aan wijnaccijnzen werd *f* 1.300 meer ontvangen, doch de beide eerste maanden van het jaar zijn voor deze heffing van minder beteekenis. De gedistilleerdaccijnzen steeg met *f* 63.700. Er is in den loop van dit middel inderdaad eenige verbetering te bespeuren; gerekend over vijf maanden is het loopende jaar met *f* 204.700 in het voordeel. Hetzelfde kan gezegd worden van den bieraccijnzen, die ditmaal *f* 107.100 meer opleverde dan in Mei 1936 en belangrijk meer dan in de vorige maanden werd ontvangen. Ook de bieraccijnzen begint dus tekenen van herstel te vertoonen, al kon de in de afgelopen maanden ontstane achterstand nog niet worden ingehaald. Zoals hierboven reeds bleek, is de bieraccijnzen het eenige middel, dat in de verstreken maanden minder heeft opgeleverd dan in hetzelfde tijdvak van het vorige jaar, zij het, dat de achterstand niet meer dan *f* 10.200 bedraagt. Aan suikeraccijnzen kwam ditmaal *f* 480.400 meer binnen, waar door de in de afgelopen maanden verkregen voor sprong steeg tot *f* 1.636.500. Toch zijn de ontvangsten van dit jaar belangrijk lager dan die, welke in het 2e halfjaar 1936 werden geïnd. De tabaksaccijnzen leverde *f* 105.500 meer op dan in Mei 1936 en *f* 286.000 boven de maandraming. Deze accijnzen heeft tot dusver in 1937 vrij goede opbrengsten laten zien; gerekend over vijf maanden werd een voorsprong verkregen van *f* 381.000.

De belasting op gouden en zilveren werken verschaftte *f* 8.500 meer; over vijf maanden bedraagt de stijging *f* 34.200. De omzetbelasting gaf opnieuw een bijzonder hoge opbrengst, t.w. *f* 6.986.800, d.i. *f* 1.421.200 meer dan in Mei 1936 en *f* 1.778.500 meer dan de raming. Waar ook de vorige maanden van het jaar, met name Maart jl., gunstig waren, maakt het overzicht over de eerste vijf maanden een mooi figuur; tot dusver kwam *f* 4.394.800 meer aan omzetbelasting binnen dan in het tijdvak Januari t/m Mei 1936. De prijsverhoging van veel artikelen en de opleving van den handel laten zich hierin onderkennen. Met de couponbelasting liep het in de afgelopen maand iets minder goed; er is ditmaal een decrees waar te nemen van *f* 2.100 en ook werd de raming niet bereikt (nadeelig verschil *f* 39.500). De voorafgaande maanden waren echter dermate gunstig, dat tot dusver *f* 536.600 meer werd ontvangen dan in 1936.

De z.g. conjunctuurheffingen blijven gunstige cijfers vertoonen. De zegelrechten verschaften *f* 616.300 meer, waarvan *f* 163.800 op rekening komt van een

ruimer vloeien der beursbelasting. Hoewel de ontvangsten nog bevredigend zijn, is er een zeer sterke daling in vergelijking met de voorafgaande maanden te constateren; er gaat op de beurs veel minder om. Ook de registratierechten blijven goed op peil; hier bedroeg de toeneming ditmaal *f* 542.300. Een opbrengst als de vorige maand verschaftte (*f* 1.418.600) werd sedert 1931 niet gehaald. Gerekend over vijf maanden geven de hier besproken middelen een accres van resp. *f* 7.786.400 en *f* 2.054.800.

De successierechten liepen op met *f* 26.800, hoewel de ontvangsten van Mei 1936 aan den hoogen kant waren. Er kwam ditmaal *f* 198.900 meer binnen dan waarop blijkens de raming was gerekend. Gerekend over vijf maanden is het loopende jaar met *f* 2.178.800 in het voordeel. De oorzaak voor deze stijging is te zoeken in de 20 opcenten, welke in het begin van het vorige jaar nog geen invloed uitoefenden. De loodsgelden namen toe met *f* 14.800, eenzijdig wegens de verhoging van het tarief, anderzijds door de bedrijvigheid in het scheepvaartverkeer. Gerekend over vijf maanden bedraagt de vooruitgang *f* 116.900.

Tenslotte nog een enkel woord over de Directe Belastingen. Aan grondbelasting is thans een bedrag van *f* 10.292.700 voor het Rijk op kohier gebracht, of *f* 162.400 meer dan op hetzelfde tijdstip van 1936, dank zij het vluigere verloop der aanslagregeling. Het bedrag der opgelegde aanslagen is hierdoor bijna gelijk aan de raming voor 1937. Bij de overige kohierheffingen verschilt de stand per 31 Mei 1937 niet veel van dien per 30 April jl. Eerst als de aanslagbiljetten voor het nieuwe belastingjaar zijn afgegeven, kan een eenigszins belangrijke toeneming van de kohierbedragen worden verwacht. De inkomstenbelasting laat, in vergelijking met het vorige jaar, een verschil in minder zien van *f* 1.150.100. Daarentegen vertoonen de vermogensbelasting en de verdedigingsbelasting I een vooruitgang van resp. *f* 700 en *f* 10.900, zulks in tegenstelling met de vorige maand, toen de stand van deze beide belastingen bij dien van 30 April 1936 ten achter bleef. De belasting van de doode hand komt op den middenstaat voor met een bedrag van *f* 1.109.700 (op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar was *f* 1.045.100 op kohier gebracht). Vermoedelijk is hier een iets snellere aanslagregeling in het spel geweest.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

EEN NIEUWE FINANCIËLE CRISIS IN FRANKRIJK.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Opnieuw werd Frankrijk door een van de zich periodiek voordoende crises getroffen. Wat is de huidige crisis en, hoe zijn de perspectieven om haar te boven te komen?

De nieuwe crisis was een gevolg van de moeilijkheden van de schatkist van hernieuwde aanvallen op de valuta en daarmee dus van factoren, welke historisch feitelijk tot de crises van de laatste jaren behoorden. Wederom bestaat er voor den Staat, evenals bij alle andere vorige crises, de noodzakelijkheid om de begroting in evenwicht te brengen, bestaat ook de dwang om aan de Schatkist direct nieuwe liquide gelden toe te voeren en om door een nieuwe regeling van begroting en kas de valuta uit de gevarenzone te brengen.

De grondtrekken van de crisis vertoonen dus niets bijzonders. De eigenaardigheid van de huidige crisis wordt echter gevormd door de historische omstandigheden, waaronder zij opnieuw uitbrak. Uit het feit, dat een rijk land als Frankrijk in een wereld, die haar welvaart heeft hervonden, nog steeds in financiële moeilijkheden verkeert, welke in niets verschillen van de moeilijkheden uit de economische depressieperiode van de wereld, voortvloeit uit het feit, dat deze crisis na een depreciatie van de valuta uit-

breekt, terwijl alle overige landen daardoor juist in staat waren uit den crisescyclus te treden en verder uit het feit, dat geen politieke verschijnselen van verstoring noch op het gebied van de binnenlandsche noch op dat der buitenlandsche politiek tot het uitbreken van de crisis hebben bijgedragen, blijkt reeds, dat de oorzaken voor de acute moeilijkheden in een economische constructiefout moeten liggen. Van welken aard is deze constructiefout?

Het economisch experiment van de Volksfrontregering begon met de afbraak van de deflatiepolitiek en de toepassing van een reflatiepolitiek. De beginselen van een orthodoxe begrotingspolitiek werden opgegeven en in de plaats daarvan stelde de Regeering het programma van de vergroting van de koopkracht der massa. Deze vergroting moest het bedrijfsleven een nieuwen prikkel geven, de Staatskas vullen en Frankrijk uit den crisescyclus halen. De politiek heeft, zooals thans niet meer wordt bestreden, schipbreuk geleden. Zij eindigde met de depreciatie, omdat de vermeerderde koopkracht der massa, dus de verhooging van de loonen, een verhooging van de productiekosten medebracht, welke het reeds in sterke mate ontredderde evenwicht tusschen de binnen- en buitenlandsche prijzen geheel en al verstoorde.

De depreciatie van de valuta leidde evenmin tot het beoogde doel. Zij had ten doel de door de voorafgegane politiek van koopkrachtvermeerdering opgewekte prijsstijging te paralyseeren, door uiteindelijke vaststelling van een evenwicht der prijzen het Fransche bedrijfsleven weder in de wereldhuishouding in te schakelen, daarmede den buitenlandschen handel een prikkel te geven, en daarmede wederom de bedreiging van de valuta uit de wereld te helpen om tenslotte op basis van een gesaneerde valuta den uit het land gevluchten kapitaalstroom weder naar het vaderland terug te voeren, ten bate zoowel van het bedrijfsleven als van de Staatskas. Bij een normale ontwikkeling zou het gewenschte resultaat niet zijn uitgebleven. Deze normale gang van zaken werd echter door de invoering van de 40-urige werkweek onderbroken. Zij leidde tot een nieuwe opvoering van de prijzen. Het bedrijfsleven, dat juist door de depreciatie mocht verwachten de prijsstijgingen uit de periode van de reflatiepolitiek te boven te komen, zag opnieuw zijn winstmarge gereduceerd, het prijsevenwicht werd wederom verstoord.

De derde poging om het verstoorde evenwicht weder te herstellen werd met de inleiding van de „pauze” ondernomen. Haar lag de gedachte ten grondslag, dat thans alle nieuwe factoren tot verstoring van het evenwicht van de prijzen moeten worden uitgeschakeld. Het bedrijfsleven zou een verzekerde aanpassingsperiode krijgen, waarin de sociale hervormingen zouden worden doorgevoerd, de productie opgevoerd, de prijzen aangepast, de winstmarge hersteld, en dus een nieuwe evenwichtstoestand zou worden bereikt. Deze conceptie op zichzelf sloot absoluut. Indien thans niettemin moeilijkheden konden ontstaan, zoo was dit niet de schuld van deze conceptie, doch van een anderen factor, namelijk den factor „tijd”.

De aanpassingsperiode had voor haar algeheele uitwerking, zooals vanzelf spreekt, een langeren tijdsduur nodig. Er werd echter eerst mede begonnen een geheel jaar nadat het Volksfront aan de Regeering was gekomen en na twee voorafgegane mislukte experimenten, zoodat er voor de Staatskas intusschen kostbare tijd verloren was gegaan en in de toekomst geen tijd meer te verliezen was. Den tijd, welken het economisch organisme noodgedwongen ook bij onafgebroken doorvoering van de „pauze” tot zijn herstel nodig had, had de Staatskas echter niet meer. De vergissing in de tijdsfactoren is de eigenlijke oorzaak voor de zich thans opnieuw voordoende financiële moeilijkheden. Haar ontwikkeling kan daarbij als volgt worden geschetst.

De periode van de koopkrachtvermeerdering had niet de verwachte conjunctuur tengevolge en bracht dus ook voor den Staat niet de verwachte inkomsten mede. De schatkist overwon in deze periode de toenmalige geërfde kasmoeilijkheden slechts dank zij de z.g. volksleening, welke de Regeering spoedig na haar optreden uitgaf en welke ongeveer Fr. 4 milliard opbracht.

De op de depreciatie van de valuta volgende periode bracht evenmin de verwachte meerdere inkomsten voor de Staatskas. De financiële moeilijkheden werden slechts dank zij de tegen het einde van het jaar in Londen opgenomen leening van £ 40 mill. voor de spoorwegen overwonnen.

Het nieuwe jaar liet zich niet beter aanzien. Weliswaar stegen de belastinginkomsten en mocht de Minister van Financiën verwachten, dat zijn rekenen op 4 milliard meerdere inkomsten in den loop van het jaar bij benadering juist zou blijken te zijn, deze Fr. 4 milliard beteekenden echter slechts een druppel water op een gloeiende plaat in verhouding tot de feitelijke leeningsbehoefte van ongeveer Fr. 35 milliard. Nog eenmaal konden de moeilijkheden echter worden overwonnen. De terugkeer tot de orthodoxe beginselen van het begrotingsevenwicht, de aankondiging van de „pauze” stelde de Regeering in staat de defensieleening ten bedrage van Fr. 8 milliard uit te geven.

Toen zou het het tijdstip zijn geweest, zoowel psychologisch als budgetair, om de financiële moeilijkheden door een energiek fiscaal programma aan te pakken. In plaats daarvan vertrouwde de Regeering op het automatisme van de „pauze”, zooals zij tevoren op het automatisme van de depreciatie had vertrouwd en nog vroeger op het automatisme van de koopkrachtvermeerdering. Het bedrijfsleven van het land reageerde echter niet zoo snel op de „pauze” en het kon ook na de voorafgegane ingrijpende maatregelen niet zoo snel reageeren, als wel in het belang van de Staatskas zou zijn geweest.

Op de binnenlandsche markt begon weliswaar geleidelijk een zekere prijsstabilisatie in te zetten, het bedrijfsleven zelf was echter nog niet in staat zijn productie uit te breiden. Met uitzondering van de ijzerindustrie, welke van de bewapeningsorders profiteerde, toonde de overige industrie geen stijgende productiecijfers. In bepaalde takken viel zelfs een achteruitgang te constateeren, zooals in de textielindustrie, welke genoodzaakt was den werktijd tot 32 uur te verkorten, en in de kolenindustrie, waarvan de dagelijksche productie in Mei nog met 1.000 ton daalde.

In den buitenlandschen handel bleef de verwachte opleving eveneens uit, zooals uit de volgende tabel betreffende de ontwikkeling van den in- en uitvoer sedert begin 1937 blijkt.

	In millioenen Francs.		
	Invoer		Saldo '37
	1937	1936	
Januari	3.319	2.014	
Februari	3.681	2.051	
Maart	3.227	1.956	
April	3.297	2.051	
Mei	3.050	1.969	
	Uitvoer		Saldo '37
	1937	1936	
Januari	1.773	1.203	— 1.546
Februari	1.695	1.228	— 1.986
Maart	1.873	1.244	— 1.352
April	1.973	1.200	— 1.324
Mei	1.758	1.172	— 1.292

De handelsbalans vertoont dus reeds over de eerste vijf maanden een nadeelig saldo van ruim Fr. 7 milliard en sedert de depreciatie van een bedrag, dat juist overeenkomt met de saldi van het Egalisatiefonds.

Met dit uitblijven van het herstel van het bedrijfsleven moesten nu, zooals vanzelf spreekt, ook de fi-

nancieele behoeften van den Staat toenemen. De uitputting van de beschikbare middelen was duidelijk zichtbaar uit de desbetreffende staten. Het aan de schatkist toegestane maximum voor de uitgifte en discontoeering bij de circulatiebank van schatkistwissels ten bedrage van Fr. 13 milliard werd volgens den laatsten weekstaat van de Bank van Frankrijk bijna geheel gebruikt. De portefeuille van de circulatiebank geeft reeds een bedrag van Fr. 12.2 milliard te zien en daarbij dient er rekening mede te worden gehouden, dat in dezen op 10 Juni afgesloten staat nog niet het jongste beroep op de circulatiebank tot uitdrukking komt. Op het aan den Staat door de circulatiebank bovendien toegestane rentelooze voorschot van Fr. 10 milliard was eveneens reeds op den aangegeven rescontredag voor het grootste deel beslag gelegd. De rentelooze voorschotten aan den Staat staan met een cijfer van Fr. 7.8 milliard te boek. De loopende rekening van de schatkist is van 30 April tot 10 Juni van Fr. 2.3 milliard tot 142 mill. gedaald. Daartegenover bedraagt de behoefte van de schatkist ongeveer Fr. 20 milliard. De Staat heeft dus nog slechts de beschikking over een minimum bedrag aan liquide middelen, terwijl tegelijkertijd de mogelijkheden van een beroep op de circulatiebank bijna de uiterste grens hebben bereikt. Hierbij komt, dat een beroep op de credietmarkten niet mogelijk is. Bij de huidige constellatie van de markt valt op de mogelijkheid van een plaatsing van kortlopende schatkistwissels niet meer te rekenen. De Minister van Financiën moest reeds einde April bij zijn uiteenzettingen voor de Financieele Commissie uit de Kamer mededeelen, dat de omloop aan schatkistwissels van Fr. 12 tot 4.9 milliard was gedaald. De mogelijkheid om een leening op langen termijn te plaatsen is nog geringer.

De positie van de Staatskas is dus juist in de laatste zes weken zeer verergerd. Op 20 April maakte de Minister van Financiën nog een begroting, volgens welke hij Fr. 8.3 milliard voor de schatkist zou kunnen mobiliseeren, namelijk 3.3 op loopende rekening, 2.5 door het uitgeven van de laatste tranche van de defensieleening, 2.2 door een beroep op de circulatiebank en 0.8 uit teruggevloede voorschotten aan de gemeenten. Thans is de loopende rekening uitgeput, de terugbetalingen van de gemeenten zijn verbruikt, de uitgifte van de defensieleening is om markttechnische redenen niet mogelijk en het beroep op de Bank van Frankrijk is even precair als onvoldoende.

Bij dezen gang van zaken kon niet uitblijven, dat ook het monetaire vraagstuk weder acuut werd. Uitputting van de Staatskassen eenerzijds, uitputting van de middelen van het Egalisatiefonds door het aanhoudende tekort van de handelsbalans anderzijds, verscherpt door nieuwe kapitaalonttrekkingen, welke voor de twee laatste weken op ongeveer Fr. 3 milliard kunnen worden geraamd, deze feiten illustreeren de jongste critieke verscherping, zonder dat hierbij een verklaring van een nieuwen speculatieven aanval op den Franc of tegen de Regeering noodig is, zooals in het exposé van de Regeering voor het volmachtenontwerp wordt aangevoerd.

De Regeering wil dan de ontstane moeilijkheden bestrijden met een vèrgaande belastinghervorming. Bij de beoordeeling van deze voorstellen kan de politieke methodiek geheel en al buiten beschouwing worden gelaten. Het krijgen van de volmachten is absoluut bijkomstig naast de vraag, of door een belastinghervorming de begroting kan worden gesaneerd. Deze vraag moet echter ontkennend worden beantwoord.

In de eerste plaats kan een belastinghervorming tezamen met belastingverhoogingen, zuiver naar den omvang beschouwd, aan de Staatskas niet de noodige middelen verschaffen. De Regeering zelf rekent slechts op een grootere opbrengst van Fr. 5 milliard per jaar, dat is dus Fr. 2.5 milliard voor de eerstkomende zes maanden, en dit bedrag staat in geen verhouding tot de behoefte van Fr. 20 milliard.

Een politiek¹ van belastingverhoging moet echter bovendien de politiek van de „pauze” door het risico van een nieuwe verstoring van het evenwicht der prijzen in dezelfde mate in gevaar brengen, als tevoren door de 40-urige werkweek en de loonsverhoogingen in de depreciatiepolitiek het geval is geweest. De Regeering beoogt de verhoging van de indirecte belastingen en accijnzen op producten van direct verbruik. De gevolgen van dergelijke belastingen zullen een nieuwe prijsverhoging, wellicht zelfs een nieuwe loonsverhoging, dus een nieuwe onderbreking van de de aanpassingsperiode zijn. De bovendien beoogde verhoging van de tarieven voor gas, electriciteit en spoorwegen zou het bedrijfsleven van het laatst overgebleven voordeel van de depreciatie berooven, namelijk van een relatieve verlaging van de vaste kosten. Het is dus niet duidelijk, hoe via een nieuwe belasting het vraagstuk van de schatkist kan worden opgelost. Nog minder duidelijk is het, hoe het algemeen economisch probleem hierdoor kan worden ontward.

Naast belastingmaatregelen beoogt de Regeering nog maatregelen tot het doen terugkeeren van het naar het buitenland gevlochte kapitaal, hetwelk de staatsbehoeften zal moeten financieren. Om welke maatregelen het hierbij gaat, is nog niet bekend; in ieder geval echter zullen het maatregelen zijn, welke een gedwongen karakter dragen. Men kan zich moeilijk voorstellen, hoe maatregelen met een gedwongen karakter met de handhaving van de valutavrijheid verenigbaar zijn. Voor een uiteindelijke beoordeeling zal de afkondiging van deze maatregelen moeten worden afgewacht, doch het feit, dat de Fransche finaciele politiek nu op een punt is gekomen, waarop met dwangmaatregeling in de kapitaalbeweging rekening moet worden gehouden, kenschetst met bijzondere duidelijkheid de economisch-politieke situatie of veeleer de verschuiving, waarom het thans gaat.

Oorspronkelijk wilde de Regeering volgens de kapitalistische regelen het Fransche bedrijfsleven en de Fransche financiën uit den crisistoestand halen. Op deze regelen werd ten deele geen acht geslagen, zoo bijv. blijkens de speciale belasting op de depreciatiewinsten en de invoering van een plicht tot goudafgifte; ten deele werden ook de functies van het bedrijfsleven in haar natuurlijke loop gestoord, zooals door de te ver doorgevoerde sociale hervorming. Thans bestaat het probleem, waarvoor Frankrijk zich geplaatst ziet, uit het alternatief van een onvervalscht toepassen van de regelen van het vrije bedrijfsleven of wel het toevlucht nemen tot economische dwangmaatregelen.

Economische dwangmaatregelen op het gebied van de kapitaalbeweging, een poging hiertoe eindigt volgens alle ervaringen met muntcontrole en economische autarkie. Voor een terugkeer naar de wetten van een vrij bedrijfsleven is daarentegen, gezien het verstoorte evenwicht, een afbraak of tenminste een opschorting vereischt op het gebied van de sociale hervorming, vóór alles van de 40-urige werkweek. Hiermede wordt het vraagstuk echter in plaats van een economisch een politiek probleem.

19 Juni 1937.

AANTEKENINGEN.

De Japansche kleinindustrie.¹⁾

II (Slot).

De rubber-industrie.

Ofschoon de expansie van de Japansche rubber-industrie opmerkelijk is, blijft toch over het algemeen de gemiddelde bedrijfsgrootte klein. Speciaal de fabricage van rubber speelgoed geschiedt op zeer kleine schaal; met een roller voor het kneden, een vulcaniseermachine, en 10 à 20 arbeiders is het al heel goed mogelijk een fabriekje te exploiteeren.

De volgende tabel geeft een overzicht van de positie van het kleinbedrijf in deze industrie.

¹⁾ Het eerste gedeelte van deze beschouwing werd opgenomen in E.-S.B. van 16 Juni 1937.

Bedrijven en arbeiders in de rubberindustrie 1933.

Bedrijfs-grootte	Bedrijven		Arbeiders	
	Aantal	% van totaal	Aantal	% van totaal
5—9 arbeiders	174	23.3	1012	2.9
10—14 „	83	11.2	1010	2.9
15—29 „	186	25.2	4196	12.1
30—49 „	135	18.2	5198	14.9
50—99 „	109	14.7	6340	18.2
100—199 „	31	4.2	4547	13.1
200—499 „	18	2.4	5481	15.8
500—999 „	4	0.5	2807	8.1
1000 en meer „	2	0.3	4176	12.0
Totaal ..	742	100.0	34767	100.0

Hieruit blijkt, dat de kleinbedrijven met minder dan 100 arbeiders 92 pCt. van het totaal aantal bedrijven vormen, terwijl 51 pCt. van het totaal aantal arbeiders hierin werkzaam is. Niettemin is het volume van de productie hieraan niet evenredig. De productie van bedrijven met minder dan 100 arbeiders bedroeg in 1933 slechts 41 pCt. van de totale productie. Deze onevenredigheid is een gevolg van de verschillen in efficiency, die bestaan tusschen kleine en groote bedrijven. Het genre artikel, dat gefabriceerd wordt, bepaalt den omvang van het bedrijf; de bandenfabrieken zijn bedrijven met 1000 en meer arbeiders, daarentegen is voor rubberschoenen het bedrijf met 50 à 100 arbeiders het meest frequente type, terwijl de fabriekjes van rubber speelgoed heel bescheiden in omvang zijn.

In het algemeen speelt in de rubberindustrie handarbeid een groote rol.

De fietsenindustrie.

De fiets is in Japan één van de voornaamste voermiddelen. Men taxeert het aantal fietsen op 7 miljoen, of 1 fiets op 9 personen. Alleen in Nederland is het aantal fietsen per hoofd der bevolking nog grooter.

De productie bedroeg in 1935 45 miljoen Yen; de export steeg in de jaren 1932 tot 1934 van 6 miljoen tot 19 miljoen Yen.

De industrie is gegroeid uit de fabricage van onderdeelen voor het repareren van de geïmporteerde fietsen. Ook nog tegenwoordig neemt in deze industrie de kleine fabriek, die 1 of 2 onderdeelen maakt, een zeer groote plaats in.

Vermelding verdient in dit verband het productie- en afzetsysteem. Er zijn bedrijven, meestal de grotere, die alle onderdeelen, of een groot gedeelte ervan, fabriceren, en het in-elkaar-zetten van de complete fiets en den detail-verkoop controleeren. De kleinbedrijven hebben zich gespecialiseerd op één of meer onderdeelen, welke zij aan de grossiers verkoopen, die hiervan de complete fietsen in elkaar zetten. Er zijn ook gevallen, dat de grossiers het in-elkaar-zetten aan de winkeliers overlaten. In het algemeen laat de kleinindustrie het moffelen en nikkelen buiten het eigen bedrijf verrichten.

De volgende tabel geeft een overzicht van het aantal bedrijven en arbeiders.

De Japansche fietsenindustrie 1930.

Bedrijfs-grootte	Bedrijven		Arbeiders	
	Aantal	% van totaal	Aantal	% van totaal
Minder dan 5 arb.	± 1700	81.6	± 5200	39.6
5—9 „	197	9.5	1194	9.1
10—14 „	63	3.0	804	6.1
15—29 „	69	3.3	1464	11.1
30—49 „	31	1.5	1383	10.5
50—99 „	11	0.5	836	6.4
100—199 „	10	0.5	1598	12.2
200 en meer „	2	0.1	656	5.0
Totaal ..	2083	100.0	13135	100.0

Duidelijk blijkt uit de tabel, dat deze industrie vrijwel uitsluitend als kleinindustrie is georgani-

seerd: 99.4 pCt. van alle bedrijven zijn bedrijven met minder dan 100 arbeiders, en meer dan 80 pCt. hiervan zijn dwergbedrijven. Deze dwergbedrijven zijn voor het meerendeel huis-industriele werkplaatsen; de arbeiders zijn familie-leden of leerjongens. Bovendien wordt veel gebruik gemaakt van „part-time labour” van hen, die in de naaste omgeving wonen.

Daar vele machines eenvoudig zijn en met de hand bediend kunnen worden, is vanzelfsprekend het gebruik van onvolwaardige arbeidskrachten mogelijk.

De gloeilampindustrie.

Van de jaarlijksche productie — de laatste jaren meer dan 350 miljoen lampen — wordt $\frac{1}{3}$ geëxporteerd.

De gloeilampindustrie kan in twee categorieën verdeeld worden: aan den eenen kant de Tokyo Electric Co., aan den anderen kant de zoogenaamde „home-made” lampenfabrikanten, onder welken naam men alle andere fabrikanten samenvat. De Tokyo Electric Co. werkt uitsluitend voor de binnenlandsche markt, daar zij zich tegenover de General Electric Co. of America, met wie zij geaffilieerd is, verbonden heeft, alleen te exporteren naar Mandchoukuo en China.

De „home-made” groep wordt weer onderverdeeld in twee groepen: de „standard” groep, een kartel van elf maatschappijen (totaal gezamenlijk kapitaal ruim $8\frac{1}{4}$ miljoen Yen), waarvan elk, volgens specificaties van het kartel, gestandaardiseerde artikelen maakt. Hoofdproduct van deze groep is de gloeilamp voor de Japansche markt. Vandaar een groote concurrentie tusschen de Tokyo Electric en de „standard” maatschappijen.

De tweede groep van de „home-made” fabrikanten zijn de „town” fabriekjes, waaronder men de kleine bedrijven verstaat, die over de arbeiderswijken van de groote industrie-steden verspreid zijn.

Bij de Tokyo Electric en de „standard” groep vindt de productie plaats in moderne fabrieken; een schril contrast met de uitrusting van de „town” fabriekanten, die nog in een uiterst primitief stadium verkeert. Het grootste gedeelte van het productieproces wordt in handarbeid verricht met slechts eenige bewerkingen door tweedehands-machines; men heeft geen laboratoria en vertrouwt uitsluitend op eigen ervaring. Het is dan ook niet te verwonderen, dat hun producten vaak van inferieure kwaliteit zijn.

De export werd de laatste jaren bijna uitsluitend door de kleinindustrie bediend. Niet alleen dat dus de kleinindustrie, wat den afzet betreft, geen concurrentie ondervindt van de grotere bedrijven, maar ook maakt zij voor een groot gedeelte andere producten, zooals autolampjes, batterijlampjes, enz. Het meerendeel der kleine „town” fabrikanten zijn voormalige arbeiders van de Tokyo Electric en van de „standard” maatschappijen, waar zij afvloeden als gevolg van de invoering van automatische machines. Vandaar dat de meeste „town” fabriekjes in Tokyo te vinden zijn.

De man, om wien in de kleinindustrie alles draait, is de „entrepreneur”. Hij is de tusschenpersoon, de schakel tusschen de exporteurs in Yokohama en de „town” fabriekjes. Hij koopt het benodigde materiaal, geeft het uit aan de verschillende werkplaatsen, verzamelt later het afgewerkte product, en zendt het naar de exporteurs. Door het verstrekken van voorschotten zijn de kleine „town” fabrikanten maar al te dikwijls volkomen in de macht van den tusschenpersoon.

Doordat de meeste „town” werkplaatsen zonder kapitaal werken, geen machines van belang hebben, ontsnappen zij aan de officieele statistiek. Bovendien zijn er zooveel mutaties, dat het juiste aantal moeilijk te bepalen is. De Tokyo Electric Co. schat het aantal „family-scale” werkplaatsen op 1500 met tusschen de 5000 en 5500 arbeiders. Ons verder baseerend op de officieele statistieken, kan de volgende opstelling gemaakt worden.

De Japansche gloeilampindustrie 1933.

Bedrijfs-grootte	Bedrijven		Arbeiders	
	Aantal	% van totaal	Aantal	% van totaal
Minder dan 5 arb.	± 1500	82.9	± 5200	34.9
5—9 „	87	4.8	536	3.6
10—14 „	83	4.6	948	6.4
15—29 „	83	4.6	1626	10.9
30—49 „	30	1.7	1129	7.6
50—99 „	15	0.8	1006	6.7
100—499 „	11	0.6	1523	10.2
500 en meer „	1	—	2947	19.7
Totaal..	1810	100.0	14915	100.0

Indien wij de fabrieken met 100 en meer arbeiders rekenen tot de „Tokyo Electric” en „standard” fabrieken, behoort 99.4 pCt. tot de „town” groep; van het totaal aantal arbeiders is ruim 70 pCt. in de kleinindustrie werkzaam.

Men taxeert het aantal personen, werkzaam in de „family-scale” werkplaatsen, dus in de huisindustrie, op 5 à 6000, of op ongeveer de helft van het totaal der arbeiders in de kleinindustrie.

Er zijn twee soorten huisindustrie: de kleine werkplaatsen, waarin man, vrouw en kinderen werken met soms een of twee inwonende arbeiders (arbeidsters), en werkplaatsen, die door een of twee personen gedreven worden als nevenbedrijf. De arbeidstoestan- den en de loonen in deze huisindustrie zijn zeer slecht. Het geheel is een duistere bladzijde in de ontwikke- lingsgeschiedenis van de Japansche industrie.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Mei zijn volgens C. Czarnikow:

In tons	1937	1936	1935
Duitschland	1.015.000	997.000	954.000
Tsjecho-Slowakije	331.000	299.000	317.000
Frankrijk	503.000	636.000	662.000
Nederland	198.000	237.000	256.000
België	129.000	162.000	135.000
Hongarije	88.000	74.000	71.000
Polen	259.000	256.000	263.000
U.K. Geimp. suiker	245.000	267.000	252.000
„ Binnenl. „	142.000	112.000	141.000
Europa	2.910.000	3.040.000	3.051.000
V.S. Alle havens	154.000	305.000	624.000
Cubaansche havens	576.000	501.000	715.000
Cuba binnenland	1.528.000	1.527.000	1.717.000
Java	188.000	876.000	1.503.000
Totaal	5.356.000	6.249.000	7.610.000

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.
Uit. Mei 1937 (in Gulden)

AFDEELING Ia Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1937 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t.m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	Zuiver bedrag	
Grondbelast. a)	10.292.748	—	10.292.748	10.130.311
Inkomst.bel. b)	24.597.654	985.750	23.611.904	24.761.991
Vermogens.bel. c)	6.348.954	80.719	6.268.234	6.267.521
Verdedig.bel. I	2.999.194	90.111	2.909.082	2.898.154
Bel. v. d. doodehd.	1.109.713	—	1.109.713	1.045.132
Totaal..	45.348.263	1.156.580	44.191.681	45.103.109

a) ¼ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 60—78 opcenten. c) Hoofdsom + 75 opcenten.

4) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ⅓ gedeelte van het belastingdienstjaar 1937/1938 en ⅓ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937. 2) Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit ⅓ gedeelte van het belastingdienstjaar 1936/1937 en ⅓ gedeelte van het belastingdienstjaar 1935/1936.

AFDEELING Ib Overige middelen.	Mei 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenkomstige periode 1936
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel.	920.301	3.463.171	3.334.138
Rechten op den invoer	8.324.983	38.995.678	36.597.698
Statistiekrecht	230.287	1.086.189	660.266
Accijns op zout	132.030	882.994	786.174
Accijns op geslacht	637.897	2.996.921	2.423.084
Accijns op wijn	41.304	624.922	584.682
Accijns op gedistill.	2.345.989	11.500.504	11.295.788
Accijns op bier	722.327	2.682.050	2.692.215
Accijns op suiker	4.335.362	21.819.137	20.182.682
Accijns op tabak	2.994.346	14.216.462	13.835.429
Bel. op gouden en zilverw.	48.972	222.758	188.568
Omzetbelasting	6.986.800	29.450.831	25.056.061
Couponbelasting	418.881	2.847.872	2.311.239
Recht. en boeten v. zegel	1.783.037 ¹⁾	14.553.096	6.766.743
Recht. en boet. v. registr.	1.418.566	6.172.212	4.117.434
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	3.598.935	16.849.628	14.670.825
Opbrengst d. loodsgelden	60.090	340.204	223.323
Totaal	35.000.107	168.704.629	145.726.329

1) Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. f 459.874 (Beursbel.). 2) Id. f 4.377.881.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1936.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1936 tot en met de maand Mei 1937
Grondbelasting. (¼ hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen.)	10.125.000	10.175.646
Inkomstenbelasting	74.600.000	69.451.331
Vermogensbelasting	18.375.000	18.457.882
Verdedigingsbel. I	8.000.000	8.400.796
Belasting v. d. doode hand ..	2.000.000	1.743.990
Divid.- en tantiëmelasting.	13.800.000	13.895.478
Rechten op den invoer	84.000.000	86.243.265
Statistiekrecht	1.600.000	1.813.472
Accijns op zout	2.500.000	1.774.052
Accijns op geslacht	5.000.000	6.335.825
Accijns op wijn	2.000.000	1.950.395
Accijns op gedistilleerd	28.250.000	27.774.046
Accijns op bier	7.000.000	7.166.667
Accijns op suiker	53.000.000	53.189.230
Accijns op tabak	35.000.000	33.810.111
Belast. op gouden en zilverw.	475.000	499.568
Omzetbelasting	60.000.000	62.273.729
Couponbelasting	5.000.000	5.778.104
Rechten en boeten van zegel	18.600.000	19.844.629
Rechten en boeten v. registr.	14.000.000	9.760.351
Rechten en boeten v. succes- sie, v. overgang bij overlij- den en v. schenking	40.800.000	38.136.446
Opbrengst der loodsgelden ..	500.000	635.890
Totaal	484.625.000	479.110.903

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1937	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Mei 1937
Grondbelasting (veertig ten hon- derd van de hoofdsom wegens gebouwde eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	10.000.000	9.312.776
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	21.000.000	17.067.509
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofd- som)	14.000.000	166.233
Vermogensbelasting (twee en twintig opcenten op de hoofd- som)	2.025.000	27.240
Inkomstenbelasting (tien open- ten op de hoofdsom)	4.500.000	78.925
Totaal	51.525.000	26.652.683

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Mei 1937	1937	1936
Motorrijtuigenbelasting	2.211.802	11.527.446	11.256.659
Rijwielbelasting	21.740	95.438	115.945
Totalen	2.233.542	11.622.884	11.372.604

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1936/1937 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Mei 1937	Zuiver bedrag der ko- hieren voor den dienst 1935/36 tot en met de- zelfde maand van 1936
Gemeente.f.belast. . .	57.461.825	61.284.318
Opc. verm. t. get. v. 50	5.153.090	5.279.429

EMISSIES IN MEI 1937.

Staatsleeningen¹⁾.
Prov. en Gemeentel. Leeningen²⁾.
Bank- en Credietinstellingen³⁾.
Industriele Ondernemingen f 682.000,—
zijnde:

Nederland
Obligatiën:
N.V. Stoom-Meelfabriek „Hol-
land" f 600.000⁴⁾ 4% 1e
hyp. obl. à 99% f 57.000

Aandeelen:
N.V. Nederlandsche Vliegtui-
genfabr. Fokker f 500.000
aand.⁵⁾ à 125% „ 625.000

Handelsondernemingen „ 1.355.250,—
zijnde:

Nederland
Aandeelen:
N.V. Handel Maatschappij
„Euras" f 340.000 aand.⁶⁾
B. à 110% f 374.000
N.V. Handelsvereniging
„Java" f 125.000 aand.⁶⁾
à 109% „ 136.250

Nederlandsch-Indië
Aandeelen:
N.V. Handel-Maatschappij
Güntzel & Schumacher
f 650.000 aand.⁷⁾ à 130% „ 845.000

Scheepvaart-Maatschappijen „ 180.000,—
zijnde:

Nederland
Aandeelen:
Mij. Alkmaar Packet f 180.000
aand.⁸⁾ à 100% f 180.000

Kerkelijke Leeningen „ 28.000,—
*Nederland*⁹⁾ f 28.000

Totaal f 2.245.250,—

¹⁾ Conversie: Koninkrijk België f 21.000.000 3½% oblig. à 97½%, deel uitmakende van een 3½% leening, groot f 48.000.000, waarvan f 16.000.000 gelijktijdig in Zwitserland, en f 11.000.000 elders in het buitenland geplaatst.

²⁾ Conversie: Gemeente 's-Gravenhage f 6.170.000 3% oblig. à 99%; Gemeente Rotterdam f 5.670.000 3½% oblig. à 99¼%; Gemeente Utrecht f 2.312.000 3½% oblig. à 100%.

³⁾ Conversie: N.V. Maatschappij voor Gemeente-Crediet f 4.000.000 3½% oblig. à 98½%.

⁴⁾ Van het netto-provenu dezer leening is een bedrag van f 537.000 voor conversie afgetrokken.

⁵⁾ Introductie.

⁶⁾ Uitsluitend voor aandeelhouders 1 : 1.

⁷⁾ Recht van voorkeur voor aandeelhouders 1 : 4.

⁸⁾ Recht van voorkeur voor aandeelhouders 1 : 1.

⁹⁾ De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Rente- Guldens voet pCt.	Emissie- koers pCt.
Gereformeerde Kerk van Rotter- dam—Delfshaven (conv. f 67.000)	75.000	4 100
Nederl. Hervormde Stichtingen voor Zenuw- en Geesteszieken te Amersfoort (conv. f 480.000)	500.000	4 100
Ver. v. d. H. Vincentius v. Paulo (conversie)	200.000	4 100

Voorts werd hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag aand. Rubber Cult. Mij. „Hambalang" à pl.m. 65% (Introductie).

Emissies in 1937.

	(In Guldens.)		Conversie:
	Obligatiën	Aandeelen	
Jan.	2.055.167,50	3.606.372,—	5.661.539,50
Febr.	28.354.181,66	2.184.500,—	30.538.681,66
Maart	312.227,50	2.568.725,—	2.880.952,50
April	2.817.677,50	17.255.930,—	20.073.607,50
Mei	85.000,—	2.160.250,—	2.245.250,—
Totaal	33.624.254,16	27.775.777,—	61.400.031,16

ONTVANGEN BOEKEN.

Die Reklame in der Lehre von der Marktwirtschaft door Karl Heinz Krengel. (Neurenberg 1936; Verlag der Hochschulbuchhandlung Kriese & Co. Prijs R.M. 1.60).

Schrijver stelt zich ten doel de reclame te behandelen in zijn betekenissen voor het economisch leven. Hij bespreekt achtereenvolgens de reclamé in een gesloten groep, daarna in ruimeren kring en t.a.v. de marktontwikkeling om ten slotte stil te staan bij de toekomstige ontwikkeling.

De gulden zweeft. Waarom? door L. J. Harms. (Haarlem 1937; H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V. Prijs f 0.60).

Een verhandeling van hetgeen over dit onderwerp in de dag- en vakbladen is geschreven.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13-19 Juni 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	13-19 Juni 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	25.474	826.641	508.869	—	17.735	6.461	844.376	515.330
Rogge	6.141	135.741	127.756	—	2.875	1.700	138.616	129.456
Boekweit	976	6.934	12.443	—	—	100	6.934	12.543
Mais	4.871	545.462	354.468	3.214	74.122	73.467	619.584	427.935
Gerst	2.868	149.719	144.520	—	6.189	11.157	155.908	155.677
Haver	2.030	68.603	39.184	—	3.180	580	71.783	39.764
Lijnzaad	—	106.167	90.302	8.325	125.421	109.881	231.588	200.183
Lijnkoek	575	33.236	29.642	—	—	175	33.236	29.817
Tarwemeel	400	15.523	17.168	80	2.229	4.762	17.752	21.930
Andere meelsoorten	891	21.115	16.691	—	1.650	753	22.765	17.444

Noot bij groothandelsprijzen.

¹⁾ *Tarwe*: Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2; van Jan. 1931 tot 26 Sept. 1932 79 kg La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2; van 5 Febr. 1934 tot 6 Juli 1935 80 kg La Plata; van 6 Juli 1936 tot 30 Nov. 1936 Manitoba. *Rogge*: Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. *Gerst*: Tot Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2; van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 kg Zuid-Russische; van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3; van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ.; van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata; van 7 Oct. '35—18 Mei '36 62/63 kg Z.-Russ.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Table of bank discount rates for various locations including Ned., Bk., Athene, Batavia, Belgrado, Berlijn, Boekarest, Boedapest, Calcutta, Dantsig, Helsingfors, and Kopenhagen.

OPEN MARKT.

Table showing open market rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, and New York, with columns for dates and various rate types.

1) Koers van 18 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for cities like London, Berlijn, Parijs, Brussel, and Batavia.

Table of exchange rates in the Netherlands for cities like Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table of exchange rates in the Netherlands for cities like Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos-Aires, and Montreal.

Noteering to Amsterdam. Not. te Rotterdam. Part. opgave. In 't iste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of exchange rates in New York for London, Parijs, Berlijn, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of exchange rates in London for various locations like Alexandrië, Athene, Bangkok, Budapest, Buenos Aires, Calcutta, Istanbul, Hongkong, Kobe, Lissabon, Mexico, Montevideo, Montreal, Rio de Janeiro, Shanghai, Singapore, Valparaiso, and Warschau.

1) Offic. not. 10 Dec. 16 1/2. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 16.12. 3) Offic. not. 19 Mei 39 7/8. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste 'export' notering.

ZILVERPRIJS

Table of silver prices for London and New York.

GOUDPRIJS

Table of gold prices for London and New York.

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the government treasury, including assets and liabilities.

Table showing the financial status of the government treasury, including assets and liabilities.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of floating debt of the Netherlands-Indische Vloot.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table of main items of the Surinamese Bank in thousands of guildens.

MIDDELEN EN GRONDSTOFFEN. (Indexcijfers gebaseerd op 1927 t/m 1929 = 100).

	GE-SLACHTE RUNDEREN (versch) per 100 kg Rotterdam		GE-SLACHTE VARKENS (versch) per 100 kg Rotterdam		DEENSCH BACON middelman No. 1 Londen per cwt.		BEVROREN ARG. RUND-VLEESCH Londen per 8 lbs.		CACAO 50 G. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		KOFFIE Loco R'dam/A'dam per 1/2 kg.		SUIKER Witte krist.-suiker loco Rotterdam/A'dam per 100 kg.		THEE N.-Ind thee-veiling A'dam Gem. Java- en Sumatrathee per 1/2 kg.		Indexcijfer voedings- en genot-middelen		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Robusta	Superior Santos	f	%	f	%			
1927																		101,3	
1928	93,—	98,2	77,50	90,8	66,80	100,3	110/5	3,03	102,4	5,—	34,64	100,4	57/3	46,875	95,5	54,10	91,4	119,6	109,2
1929	96,40	101,8	93,125	109,2	67,81	101,8	112/2	3,12	105,4	5/2	27,70	80,2	45/10	50,75	103,4	59,90	101,2	13,—	99,3
1930	108,—	114,0	72,90	85,5	57,19	85,9	94/7	2,97	100,3	4/11	21,04	61,0	34/11	32	65,2	38,10	64,4	8,—	91,4
1931	88,—	92,9	48,—	56,3	35,72	53,6	63/6	2,44	82,4	4/4	13,84	40,1	24/7	25	50,9	27,10	45,8	8,—	80,2
1932	61,—	64,4	37,50	44,0	25,46	38,2	58/7	1,70	57,4	3/11	11,77	34,1	27/1	24	48,9	30,04	50,8	6,325	56,1
1933	52,—	54,9	49,50	58,0	30,74	46,2	74/7	1,54	52,0	3/9	9,30	26,9	22/7	21,10	43,0	22,83	38,6	5,325	43,2
1934	61,50	64,9	46,65	54,7	32,94	49,5	88/1	1,42	48,0	3/9 1/2	8,15	23,6	21/10	16,80	34,2	18,40	31,1	4,075	40,8
1935	48,125	50,8	51,625	60,5	32,—	48,1	88/5	1,19	40,2	3/9 1/2	8,15	23,6	22/6	14,10	28,7	15,21	25,7	3,85	32,5
1936	53,425	56,4	48,625	57,0	36,37	54,6	93/6	1,48	50,0	3/9 1/2	12,05	34,9	30/16	13,625	27,8	16,875	28,5	4,025	39,2
Jan. 1936	44,—	46,5	50,875	59,6	32,09	48,2	88/2	1,41	47,6	3/10 1/2	8,49	24,6	23/4	13	26,5	15	25,4	4,325	35,4
Febr. " " "	43,775	46,2	48,25	56,6	33,85	50,8	93/6	1,27	42,9	3/5 3/4	8,62	25,0	23/8	13	26,5	15,50	26,2	4,125	34,6
Maart " " "	45,75	48,3	46,575	54,6	34,35	51,6	94/6	1,23	41,6	3/4 1/4	8,48	24,6	23/4	13	26,5	15,50	26,2	3,925	33,8
April " " "	48,50	51,2	45,375	53,2	33,85	50,8	93/0	1,30	43,9	3/7	8,67	25,1	23/10	13	26,5	15,50	26,2	3,975	33,6
Mei " " "	51,60	54,5	44,30	51,9	33,38	50,1	90/10	1,33	44,9	3/7 1/2	9,25	26,8	25/2	13	26,5	15,50	26,2	3,65	33,9
Juni " " "	54,15	57,2	46,25	54,2	34,13	51,3	92/—	1,51	51,0	4/— 3/4	10,42	30,2	28/1	13	26,5	15,50	26,2	3,85	35,7
Juli " " "	57,35	60,6	47,75	56,0	34,53	51,9	93/7	1,52	51,4	4/11 1/2	10,33	29,9	28/—	13,125	26,7	15,50	26,2	3,70	37,9
Aug. " " "	60,40	63,8	50,20	58,8	37,—	55,6	100/—	1,54	52,0	4/2	10,92	31,6	29/6	13	26,5	15,50	26,2	3,55	38,8
Sept. " " "	61,05	64,5	51,875	60,8	37,25	55,9	100/—	1,51	51,0	4/— 1/2	12,20	35,3	32/9	13	26,5	17,50	29,6	3,475	39,2
Oct. " " "	58,85	62,1	52,30	61,3	44,15	66,3	96/10	1,65	55,7	3/7 1/2	17,21	49,9	37/19	14,875	30,3	19,50	33,0	4,475	48,4
Nov. " " "	56,—	59,1	49,875	58,5	40,73	61,2	90/—	1,69	57,1	3/8 3/4	17,42	50,5	38/6	15,25	31,1	20,50	34,7	4,575	48,0
Dec. " " "	59,80	63,1	49,70	58,3	41,35	62,1	92/—	1,80	60,8	4/—	22,48	65,1	50/—	16,25	33,1	21,50	36,3	4,725	50,4
Jan. 1937	64,60	68,2	52,75	61,8	41,22	61,9	92/—	1,81	61,1	4/— 1/2	24,50	71,0	54/8	16,75	34,1	22,125	37,4	5,575	52,0
Febr. " " "	64,175	67,8	53,325	62,5	38,49	57,8	86/—	1,80	60,8	4/— 1/4	21,09	61,1	47/2	18,25	37,2	24	40,6	5,725	52,4
Maart " " "	66,15	69,9	54,825	64,3	39,83	59,8	89/0	1,67	56,4	3/8 3/4	23,—	66,7	51	6	36,7	23,80	40,2	6,10	53,7
April " " "	71,—	75,0	56,25	65,9	42,32	63,6	94/3	1,72	58,1	3/10	20,83	60,3	46/5	17,875	36,4	23,375	39,5	6,125	54,4
Mei " " "	73,325	77,4	56,75	66,5	42,71	64,1	95/0	1,90	64,2	4/23 1/4	17,30	50,1	38/6	17,50	35,7	23	38,9	6,075	53,6
1-8 Juni " " "	76,30	80,6	55,50	65,1	41,23	61,0	92/—	2,20	74,3	4/11	15,92	46,1	35/6	17,50	35,7	23	38,9	6,50	52,9
8-15 " " "	80,—	84,5	55,50	65,1	39,05	58,6	87/—	2,09	70,6	4/8	15,71	45,5	35/—	17,50	35,7	23	38,9	6,50	52,4
15-22 " " "	84,70	89,5	55,50	65,1	39,06	58,7	87/—	1,95	65,9	4/4					35,7	23	38,9	6,50	52,3

	GRENHOUT Zweeds ongesoorterd 2 1/2 X 7 per standaard		VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finl. per standaard van 4.672 M ³		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pond Amsterdam		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		GRONDNOTEN Gepelde Coromandel, per longton c.i.f. Londen		LIJNZAAD La Plata loco Rotterdam per 1960 kg.		GOUDE cash Londen per ounce fine		Indexcijfer agrarische grondstoffen	Algemeen indexcijfer	Indexcijfer Indische uitvoer-producten		
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%					
1927	230,28	100,1	160,50	105,1	40,43	100,9	32,625	106,5	266,03	106,4	21,18/11	362,50	95,0	51,50	100,1	85/—	105,3	104,4	124,1
1928	229,90	100,0	151,50	99,2	47,58	118,7	31,875	104,1	254,10	101,6	21,—/—	363,—	95,1	51,45	100,0	85/—	102,0	100,2	94,6
1929	229,71	99,9	146,—	95,6	32,25	80,5	27,375	89,4	230,16	92,0	19,—/9	419,25	109,9	51,40	99,9	85/—	92,7	95,4	84,5
1930	218,43	95,0	118,12	74,3	25,36	63,3	22,625	73,9	175,55	70,2	14,10/4	356,—	93,3	51,40	99,9	85/—	89,6	75,3	60,0
1931	187,88	81,7	110,75	72,5	18,65	46,5	15,375	50,2	136,69	54,7	12,2/11	187,—	49,0	52,—	101,1	92/5	47,6	54,2	44,7
1932	136,14	59,2	69,—	45,2	11,15	27,8	13,—	42,4	130,52	52,2	15,—/4	137,—	35,9	51,25	99,6	118/—	35,1	43,0	38,4
1933	136,48	59,3	73,50	48,1	13,26	33,1	9,30	30,4	90,39	36,1	10,19/4	148,—	38,8	51,35	99,8	124/7	33,1	39,2	34,5
1934	134,02	58,3	76,50	50,1	12,07	30,1	6,90	22,5	71,90	28,7	9,12/3	142,50	37,3	51,50	95,4	137/8	31,6	37,4	36,5
1935	127,91	55,6	71,13/4	45,5	12,54	31,3	9,15	29,9	104,26	41,7	14,8/—	131,75	34,5	51,50	95,4	142/2	32,2	37,3	34,8
1936	139,98	60,9	78,25	51,3	15,40	38,4	11,90	38,9	113,49	45,4	14,11/9	166,50	43,6	54,60	106,1	140/4	39,0	42,3	40,7
Jan. 1936	123,76	53,8	63,—	41,3	15,—	37,4	11,125	36,3	104,74	41,9	14,7/9	153,50	40,2	51,30	99,7	140/1	35,2	38,7	37,4
Febr. " " "	123,90	53,9	64,25	42,1	14,25	35,5	10,625	34,7	100,56	40,2	13,16/3	152,50	40,0	51,25	99,6	140/10	34,8	38,7	37,5
Maart " " "	123,59	53,7	65,—	42,6	14,—	34,9	9,775	31,9	99,60	39,8	13,14/1	150,—	39,3	51,25	99,6	141/—	34,6	38,2	37,6
April " " "	127,40	55,4	65,—	42,6	14,—	34,9	9,725	31,8	101,12	40,4	13,17/10	147,25	38,6	51,25	99,6	140/9	34,6	38,1	37,4
Mei " " "	129,73	56,4	65,—	42,6	13,75	34,3	9,525	31,1	99,59	39,8	13,11/—	147,75	38,7	51,50	100,4	140/2	34,2	38,1	37,0
Juni " " "	131,24	57,1	68,—	44,5	13,—	32,4	9,90	32,3	104,81	41,9	14,2/6	154,—	40,4	51,55	100,2	139/—	34,6	38,7	36,5
Juli " " "	131,—	57,0	71,25	46,7	13,—	32,4	10,475	34,2	112,82	45,1	15,5/9	162,50	42,6	51,20	99,5	138/9	36,0	35,4	37,4
Aug. " " "	131,72	57,3	73,25	48,0	13,50	33,7	10,825	35,3	118,03	47,2	15,19/1	170,—	44,6	51,20	99,5	138/5	36,7	40,2	37,4
Sept. " " "	137,83	59,9	79,—	51,7	14,50	36,2	11,275	36,8	113,24	45,3	15,4/1	166,75	43,7	51,50	100,2	138/5	37,3	40,9	38,2
Oct. " " "	171,91	74,8	107,—	70,1	19,25	48,0	13,875	45,3	129,05	51,6	14,3/—	199,75	52,3	64,70	125,8	141/11	46,8	50,1	47,6
Nov. " " "	174,78	76,0	106,—	69,4	19,25	48,0	16,125	52,7	132,49	53,0	14,12/10	193,—	50,6	64,40	125,2	142/4	49,2	51,6	51,8
Dec. " " "	178,27	77,5	112,75	73,9	20,25	50,5	19,65	64,2	145,53	58,2	16,3/9	201,—	52,7	63,75	123,9	141/10	53,3	54,5	56,6
Jan. 1937	181,—	78,7	118,75	77,8	21,50	53,6	20,625	67,3	145,04	58,0	16,3/9	201,50	52,8	63,45	123,3	141/8	55,1	56,3	58,5
Febr. " " "	187,95	81,7	125,—	81,9	22,75	56,8	17,95	58,6	132,01	52,8	14,15/—	194,50	51,0	63,60	123,6	142/1	54,1	57,1	59,5
Maart " " "	201,84	87,8	135,—	88,4	25,—	62,4	18,05	58,9	137,54	55,0	15,8/1	209,25	54,8	63,60	123,6	142/4	57,5	61,6	64,8
April " " "	208,79	90,8	13																

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 Juni 1937.

Activa.			
Binnent. Wis- (Hfdbk. f 17.092.758,09			
sels, Prom. (Bijbnk. „ 315.631,43			
enz. in disc. (Ag.sch. „ 760.962,40	f	18.169.351,92	
Papier o. h. Buitent. in disconto			
Idem eigen portef. f 2.388.000,—			
Af: Verkocht maar voor debk. nog niet afgel. „		2.388.000,—	
Beleeningen (Hfdbk. f 133.254.405,15 ¹⁾			
incl. vrsch. (Bijbnk. „ 4.754.737,55			
in rek.-crt. (Ag.sch. „ 28.934.735,63			
op onderp. f 166.943.878,33			
Op Effecten f 164.836.130,92 ¹⁾			
Op Goederen en Spec. „ 2.107.747,41		166.943.878,33 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk			
Munt, Goud f 113.607.410,—			
Muntmat., Goud .. „ 1.113.577.415,85			
f 1.227.184.825,85			
Munt, Zilver, enz. „ 19.747.349,16			
Muntmat., Zilver .. „		1.246.932.175,01 ¹⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen		41.643.190,64	
Gebouwen en Meub. der Bank		4.600.000,—	
Diverse rekeningen		6.234.498,59	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221) „		10.193.915,19	
	f	1.497.105.009,68	
Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefondsen		4.338.707,82	
Bijzondere reserve		6.600.000,—	
Pensioenfondsen		11.149.263,27	
Bankbiljetten in omloop		804.601.110,—	
Bankassignatiën in omloop		30.216,77	
Rek.-Cour. (Het Rijk f 83.228.859,58			
saldo's: (Anderen „ 566.851.853,10		650.080.712,68	
Diverse rekeningen		304.999,14	
	f	1.497.105.009,68	

Beschikbaar metaalsaldo f 664.974.177,35

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.662.435.443,—

Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 68.518.450,—

2) Waarvan in het buitenland

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
21 Juni '37	113607	1.113.577	804.601	650.111	664.974	86
14 „ '37	113607	1.082.427	812.403	613.451	644.666	85
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
21 Juni 1937	18.169	—	166.944	2.388	6.234
14 „ 1937	17.881	—	171.268	2.388	5.196
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
19 Juni '37 ²⁾	124.310		194.130	77.020	15.850
12 „ '37 ²⁾	124.560		197.180	77.260	14.784
22 Mei 1937	108.653	18.228	190.870	79.859	18.590
15 „ 1937	108.653	16.572	195.639	75.976	16.579
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dts-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
19 Juni '37 ²⁾	4.770	76.960		78.870	46
12 „ '37 ²⁾	4.710	76.850		82.080	45
22 Mei 1937	5.226	11.513	52.461	78.826	47
15 „ 1937	5.565	11.951	53.075	79.175	46
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
16 Juni 1937	322.170	479.781	41.480	3.738	19.854
9 „ 1937	322.154	476.541	44.720	4.833	21.074
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
16 Juni '37	101.329	10.013	102.261	37.151	42.389	28,4
9 „ '37	101.203	10.687	107.429	36.776	45.613	29,4
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
10 Juni '37	57.359	508	15	9.629	1.039	5.543	3.200
3 „ '37	57.359	507	12	9.920	1.041	5.748	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amorf. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amorf. k.	Particulieren
10 Juni '37	5.642	2.936	86.451	142	2.208	14.283
3 „ '37	5.642	2.797	86.971	298	2.190	13.779
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. (irc. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
15 Juni 1937	68,8	19,4	5,7	4.515,6	49,1
7 „ 1937	68,8	19,4	5,5	4.795,7	40,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Juni 1937	104,2	777,9	4.560,6	715,5	197,6
7 „ 1937	104,2	737,0	4.726,0	678,9	195,9
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) w.o. Rentenbankscheine 15, 7 Juni resp. 56, 23 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1937	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en atersen						Schatkist	Partic.
17 Juni	3.648	51	1.370	34	155	40	4.401	140	749
10 „	3.613	49	1.354	37	155	40	4.400	147	693

FEDERAL RESERVE BANK.

Data	Goudvoorraad			Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾	„Other cash” ²⁾	In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
9 Juni '37	8.849,5	8.839,5	305,7	14,3	5,8
2 „ '37	8.849,7	8.838,4	272,7	17,5	6,3

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu-latie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
9 Juni '37	2.526,3	4.202,0	7.292,8	132,2	79,6	—
2 „ '37	2.526,3	4.235,1	7.224,3	132,2	79,6	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd. 2) „Other Cash” does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes. 3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
2 Juni '37	13	9.571	12.587	5.278	26.346	5.231
26 Mei '37	4	9.529	12.653	5.385	26.516	5.222

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.